

Täysistunto

Tiistai 12.4.2016 klo 13.59—20.29

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Ministeri Orpo esittelee, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.22 **Sisäministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esi-tyksessä ehdotetaan tiukennettavaksi ulkomaalaislain perheenyhdistämisen edellytyksiä koskevia säännöksiä. Tämä lakihanke perustuu hallitusohjelmaan, sen lisäksi se ajankoh- taistui vielä vaikeasta maahanmuuttotilanteesta, joka koskee sekä Suomea että myöskin meille tärkeää viitoryhmää eli muita Euroopan unionin maita. Tämä asia on linjattu halli- tuksen turvapaikkapoliittisessa ohjelmassa, ja nyt olemme tämän perheenyhdistämisen kri- teerien tarkennuksen ensimmäisen lakiesityksen äärellä.

Lakia muutettaisiin siten, että kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien perheenjäse- niltä edellytettäisiin tietyin poikkeuksin turvattua toimeentuloa perheenmuodostamisajan- kohdasta riippumatta, jotta perheenyhdistämishakemus voitaisiin hyväksyä. Muutos kos- kisi kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien niin sanottuja vanhoja perheitä eli tilantei- ta, joissa perhe on muodostettu ennen perheenkokoajan Suomeen tuloa, koska niin sano- tuilla uusilla perheillä eli tilanteissa, joissa perhe on muodostettu perheenkokoajan Suo- meen tulon jälkeen, esimerkiksi solmimalla avioliitto, on toimeentuloedellytys voimassa olevan lain mukainen.

Tämä käytännössä tehdään EU:n perheenyhdistämisdirektiivin mukaisesti. Direktiivi on tehty vuonna 2003 ja otettu kansallisesti käyttöön 2006. Silloisessa maailmassa perheen- yhdistämisdirektiivin mahdollistamia kriteerejä ei otettu läheskään täysimääräisesti käy- töön, ja nyt tässä tilanteessa, missä me olemme, me olemme katsoeet, että kun meillä olisi kuitenkin pikainen tarve tehdä korjauksia ja tiukennuksia kansainvälisen ja meidän ver- rokkimaidemme esimerkinkin mukaisesti, niin me olemme valinneet etenemistieksi tämän toimeentuloedellytyksen, ja koska vielä tässä tilanteessa, kun meille on tullut viimeisen vuoden aikana noin 34 000 turvapaikanhakijaa, nyt nopeutuvaan tahtiin tehdään turvapaik- kapäätöksiä, tämä asia on hyvin ajankohtainen.

Maahanmuuttovirasto arvioi, että tänä vuonna tullaan tekemään ja jättämään noin 17 000:ta perheenjäsentä koskevat perheenyhdistämishakemukset ja ensi vuonna näillä määrillä, joissa olemme nyt, jopa 28 000 perheenyhdistämishakemusta. Siksi on välttämä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

töntä tehdä nyt tämä muutos. Haluan vielä korostaa sitä, että me olemme tässä myöskin pohjoismaisen vertailun mukaisesti samalla tasolla, mitä pidän itse hyvin tärkeänä. Meidän on tarkoitus saada tämä muutos voimaan mahdollisimman nopeasti äsken mainituista syistä.

Perheen yhdistämisdirektiivissä on suuri määrä muita kriteereitä, kuten muun muassa kotouttamisedellytys, asuntoedellytys, asumisvaatimus, vähimmäisikä koskeva vaatimus ja sairausvakuutusvaatimus. Näiden osalta tämä aikataulu ei olisi ollut mitenkään mahdollinen. Nämä ovat edelleen selvitettävänä ministeriössä, ja selvitysten jälkeen me arvioimme yhdessä hallituspuolueiden kanssa niiden eteenpäinvientiä ja sitä kokonaisuutta, mikä tästä muodostuisi.

Edelleen tämän saman selvityksen yhteydessä tullaan käymään perusteellisesti läpi nyt tästä esityksestä ulkopuolelle jätetyt Suomen ja Pohjoismaiden kansalaiset perheen yhdistämistilanteissa, siis toimeentulotukiedellytyksen ulkopuolelle jätetyt. Myöskin sen yhdenvertaisuus selvitetään tämän jatkoselvitystyön yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä lakiesitystä välttämättömänä tässä tilanteessa, jossa me olemme. Niiden henkilöiden osalta, jotka tulevat kiintiöpakolaisina Suomeen tai jotka saavat pakolaisstatuksen, toimeentulotukiedellytys tulee voimaan vasta kolme kuukautta sen päätöksen tietoon saattamisen jälkeen, eli heillä on ilman toimeentulovaatimusta mahdollisuus perheen yhdistämistä hakea. Tämä on tärkeä lisäys.

Arvoisa puhemies! Pyrin olemaan tässä keskustelussa paikalla ja vastaamaan mahdollisiin kysymyksiin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan tässä vaiheessa jonkin aikaa debattia. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

15.28 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeriltä kysyisin tämän lakiesityksen myötä jatkotyöskentelystä myöskin lainsäädännön puitteissa. Olisiko kuitenkin käynnistettävä vielä tällaista poikkihallinnollista lainsäädäntötyötä, jossa määriteltäisiin rajanvetoa maahanmuuton erilaisiin syihin? On turvapaikanhakijoita, on erilaisia perhesyitä, opiskelemaan tulleita ja työperäistä maahanmuuttoa. Kuitenkin näkisin niin, että päälinjana ei voi olla ihan kaikenlaisen maahanmuuton torjuminen ja siihen tämän ehdon liittäminen.

15.29 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on varmaan montakin eri kysymystä, mutta jos miettii tätä tulorajakysymystä, siitä on kuitenkin kirjoitettu tähän hallituksen esitykseenkin, jossa ei lue niitä tarkkoja määriä, että tässä on mahdollisuus joustoihin tai erityisen painavista syistä voidaan tulorajoja käsitellä eri tavoin. Miten ministeri kuvailisi tätä, mitkä ovat sitten näitä erityisen painavia syitä, milloin näitä tulorajoja, jotka nyt ovat olleet käytössä, ei enää noudatettaisi?

Sitten se toinen kysymys näihin tulorajoihin liittyen liittyy kyllä minun mielestäni tähän alaikäisten kysymykseen: jos meillä on vaikeuksia saada edes meidän omia lapsiamme täällä kesätoihin — saatikka sitten, että saataisiin tällaisia alaikäisiä vakituisesti töihin — miten sitä voidaan edellyttää sitten ulkomailta tulevilta nuorilta, joilla kielitaito ja muut taidot eivät ole välttämättä sillä tasolla kuin tulisi olla?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

15.30 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tahdon ensinnäkin kiittää vielä edellisistä vastauksista ministeri Orpoa poliisiasioissa. Ja ihmettelen hieman sitä, että aina niin maltillinen ja fiksu ministeri esittää tällaista esitystä. Herääkin kysymys: oletteko joutunut perussuomalaisten panttivangiksi tässä asiassa?

Tässä salissa etenkin perussuomalaisten suusta on kuultu monen monta kertaa, että miksi turvapaikanhakijoina Suomeen saapuu niin paljon miehiä ja miksi emme auta enemmän naisia ja lapsia. Onko näillä edustajilla käynyt mielessä, että hallituksen esitys vaikeuttaa entisestään kansainvälistä suojelua tarvitsevia naisia ja lapsia ja pahimmissa tapauksissa tämä esitys lisää vielä kaiken kukkuraksi ihmissalakuljetusta?

15.31 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä perheenyhdistämistähän on vuosien saatossa Suomessakin tiukennettu. Kun hallitus omassa esityksessään nyt seuraa aika lailla sitten niin muiden Euroopan maiden kuin myös muiden Pohjoismaiden linjaa, niin tähän kertoo aika lailla siitä, että kun Euroopassa yhteisesti ei kyetä tätä tilannetta hallitsemaan, niin se johtaa silloin siihen, että jokainen maa sitten vuorollaan tulee omia ehtojaan kiristämään.

Mutta olisinkin ehkä kysynyt ministeriltä nimenomaisesti tätä asiaa, minkä edustaja Paatero nosti jo esille. Se liittyy näihin alaikäisiin lapsiin. Kun meillä tällä hetkellä on paljon yksin tulleita alaikäisiä, jotka ovat saaneet jo oleskeluluvan Suomesta, ja nämä tiukennukset tulisivat myös heitä koskettamaan, onko tämä ihan loppuun asti mietitty? Emmekö me juuri haluaisi niiden kaikista heikoimmassa asemassa olevien arkea täällä Suomessa helpottaa? Tästä näkökulmasta olisi varmaan syytä pohtia tätä alaikäisiin kohdistuvaa rajoitusta uudelleen.

15.32 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä pakolaiskriisi on koetellut Eurooppaa kohta jo lähes vuoden. Suurin ongelma on se, että Euroopan maat eivät ole saaneet yhteisiä ratkaisuja. Se on selvä.

On kuitenkin syytä huomata, että Euroopassa on menossa kehitys, jossa kaikki maat tiukentavat perheenyhdistämiskäytäntöjä. Voi esittää kysymyksen: voiko Suomi jäädä tästä ulos? Ja vastaus on, että ei. Kyllä Suomenkin pitää tarkastella ja tiukentaa perheenyhdistämiskäytäntöjä. (Eduskunnasta: Oho!)

Mutta sitten on myös syytä katsoa tämän lakiesityksen yksityiskohtia, ja eräs niistä on se, jonka edustaja Paatero ja edustaja Räsänen ottivat esiin. Onko järkevää, että laajennetaan myös alaikäisiin tämä toimeentulovelvoite, koska tässä lakiesityksessä todetaan, että jos näin tehdään, se saattaa lisätä viranomaisten työtä ja siihen tarvitaan myös lisää rahaa, että sitten voidaan huolehtia ilman perhettä jäävistä lapsista?

Toivoisin, arvoisa puhemies, että ministeri ottaisi tähän kantaa ja valiokunta voisi tätä kohtaa vielä katsoa.

15.33 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Det är uppenbart att huvudsyftet med den här lagändringen är att regeringen vill att Finland inte längre ska framstå som ett attraktivt land för asylsökanden och flyktingar, och att man här nog helt har glömt de humanitära aspekterna.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeriltä tätä tulorajaa. Jos perheeltä, jossa on kaksi aikuista ja kaksi lasta, vaaditaan turvapaikan saamiseksi noin 2 600 euron nettotulot kuukaudessa, minusta se nyt kuulostaa aivan kohtuuttomalta.

Sitten toisena asiana: Miten tämä kotouttaminen tällä helpottuu, kun tänne tulleet ja turvapaikan saaneet miehet eivät saa perhettään tänne? Miten se vaikuttaa tähän kotouttamiseen?

15.34 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Aalto, sisäministeri ei ole perussuomalaisten panttivanki, mutta sisäministeri toteuttaa hallitusohjelman. Suomen vastuulla on nimenomaan hallitusohjelman mukaisesti vähentää turvapaikanhakijoiden vetovoimatekijöitä, pitää huolta rajaturvallisuudesta ja laittaa käytäntöön hallituksen turvapaikkapoliittisen ohjelman erinomaiset linjaukset, joihin tämä perheenyhdistämisen tiukentaminen myös liittyy. Ja niin kuin edustaja Lindtman nosti esille, eivät välttämättä kaikki oppositiossakaan näe tätä lähtökohtaa huonona.

Mutta jatkoneuvotteluissa, kun tämä työryhmä asetetaan, täytyy kyllä lakiin saada mahdollisimman usea niistä velvoitteista, jotka tämä EU-direktiivi sallii, ja käyttää sitä liikkumavaraa, mikä meillä on. Ja kansalaisten on syytä tietää — ja myös vasemmisto-opposition — että monissa EU-maissa, esimerkiksi Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa, on otettu jo paljon tiukempia käytäntöjä kuin mitä nämä Suomen esitykset tällä hetkellä ovat. Eli kysynkin ministeri Orpolta: ollaanko näiden muiden maiden esimerkkiä tarkasteltu siltä osin, että Suomessa voitaisiin ottaa käyttöön samoja keinoja (Puhemies koputtaa) kuin esimerkiksi Ruotsissa tai Tanskassa?

15.35 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näitä kiristyksiä on vastustettu sillä perusteella, että ne ovat omiaan vaikeuttamaan tänne saapuneiden ihmisten kotoutumista, (Ozan Yanar: Se on totta!) ja se on aivan totta, että perheenyhdistämisen vaikeuttaminen ei ainakaan helpota kotoutumista.

Toisaalta on aivan selvää, että jos Suomessa ei tehtäisi samanlaisia perheenyhdistämisen tiukennuksia kuin mitä on tehty suunnilleen kaikissa muissa maissa, niin Suomi näyttäytyisi erinomaisen vetovoimaisena maana turvapaikanhakijoille. Haluammeko todellakin uusinnan viime vuodelta, jolloin tuhannet irakilaiset turvapaikanhakijat halki koko Euroopan saapuivat tänne pohjan perukoille sen vuoksi, että heillä oli se käsitys, että täällä saa helpommin oleskeluluvan ja että tänne saa helpommin perheensä yhdistettyä?

Lopuksi haluan sanoa, että oli hyvä, että suomalaisten perheenyhdistämiset jätettiin tämän lain ulkopuolelle, ainakin tässä vaiheessa.

15.36 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri perusteli tätä esitystä sillä, että tämä on direktiivin mukainen. Tämän direktiivin tavoite on perheenyhdistämisen edistäminen. Sitä tämä hallituksen esitys ei kyllä tee. Se vaikeuttaa ja tiukentaa ehtoja, vaikeuttaa perheenyhdistämistä monella tavoin. Tässä direktiivissä sanotaan myös, että jäsenvaltiot eivät kuitenkaan saa käyttää tätä liikkumavaraa tavalla, joka olisi vastoin direktiivin tavoitteita. Kohdassa on lueteltu kaikki ne asiat, joissa meillä on omaa kansallista liikkumavaraa. Miten te voitte perustella, että tämä on direktiivin hengen mukainen tai tämän direktiivin pyrkimyksen mukainen, kun se mustaa valkoisella ei sitä ole? Miten, ministeri Orpo, perhe, joka on maassa, joka käy sotaa tai jossa on romahtanut valtio, kolmen kuukauden määräajan sisällä pääsee Suomen edustustoon, joka yleensä si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

jaitsee toisessa maassa, pitkän ja vaarallisen matkan päässä, vaatii asiakirjoja, passia, joita ihmisillä, jotka ovat sodan runtelemissa, romahtaneissa valtioissa, harvoin on? Heillä on kolme kuukautta aikaa hankkia nämä paperit ja päästä tähän maahan. Miten tämä, ministeri Orpo, edistää perheen yhdistämistä?

15.38 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pakko sanoa ministerille heti kättelyssä, että tämä on surkea ja epäinhimillinen esitys ja ihmisiltä evättään oikeus perheeseen. Tästä on kyse, ei mistään muusta ole kyse. Minä haluaisin nähdä sen kansanedustajan, jonka mielestä on ihan ok, että hän matkustaa ja hän muuttaa toiselle puolelle maailmaa eikä hänelle anneta oikeutta omaan perheeseen, ja jonka perhe pakotettaisiin jäämään sodan keskelle ja joka olisi todella tyytyväinen asian kanssa. Ja minä haluaisin nähdä myös sen kansanedustajan, joka muuttaisi toiselle puolelle maailmaa ja alkaisi tienamaan saman tien enemmän kuin suurin osa valtaväestöstä, ja tähän otetaan myös alaikäiset lapset mukaan. Millaista politiikkaa tämä nyt on? On uskomatonta nähdä, kuinka julmaksi sivistysvaltio voi muuttua, ja te olette vielä selvittämässä myöskin suomalaisten perheen yhdistämistä. Aivan käsittämätöntä.

15.39 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälistä suojelua saavien perheiden yhdistämisiä tehdään vuositasolla noin 600, eli määrä on ollut viime vuosina suhteellisen matala. Määrät kasvanevat viime vuoden turvapaikanhakijamäärän vuoksi, mutta edelleen maahanmuuton koko kuvassa tämä asia ei ole kovin ratkaiseva. Kristillisdemokraatit pitävät tärkeänä, että jokaisella lapsella tulee olla oikeus äitiin ja isään, mutta tämän lakimuutoksen myötä tämä mahdollisuus käytännössä vietäisiin hyvin suurelta osalta. Tältä osin tätä esitystä olisi kannattanut harkita vähän tarkemmin vielä.

15.39 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että Suomikin tekee EU-direktiivien sallimat tiukennukset perheen yhdistämiskäytäntöihin, ensin tämän toimeentuloedellytyksen, josta nyt keskustelemme, ja sitten muut selvitetyksessä olevat kiristykset. Kysymys on tietysti paitsi kohtuullisuudesta myös oikeudenmukaisuudesta suomalaista veronmaksajaa kohtaan mutta tietysti vetotekijöiden poistosta, kuten olemme puhuneet. Meillä ei ole varaa erottua EU-tasolla muista jäsenmaista ja jotenkin hyväuskoisesti kantaa suurempaa taakkaa kuin muut, vaan noudatamme samoja sääntöjä kuin kaikki muutkin. Kysyisin ministeriltä: millä aikataululla nämä seuraavat esitykset ovat odotettavissa, ja koska pääsemme niitä käsittelemään? (Silvia Modig: Just niin!)

Vihreille totean, että tämä siis lisää ihmissalakuljetusta, edustaja Aalto kai tämän totesi. Voitteko selittää, miten tarkalleen? (Ozan Yanar: Me voimme ilomielin selittää!)

15.40 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ollaan kylä ihmisyyden ytimessä. Kysymys on nyt oikeudesta perheeseen, joka on perustavanlaatuisen ihmisoikeus. Vuosina 2010—2012 on jo tehty tiukennuksia perheen yhdistämistä koskevaan lainsäädäntöön eikä vaikutuksia ole vielä kyetty arvioimaan. Nyt pitäisi ottaa malttia, aikalisä ja tarkastella sitä, miten nämä jo tehdyt kiristykset ovat vaikuttaneet perheen yhdistämiseen. Ministeri Orpo ja arvoisa perussuomalainen eduskuntaryhmä ja kaikki täällä hallituksen esitystä tukevat, tässä nämä esitetyt tulorajat ja toimeentuloraja johtavat käytännössä siihen, että raha ratkaisee sen, kenellä on oikeus perheeseen, ja se on aivan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

kestämätön periaate silloin, kun kysymys on perheestä. Tämä on aivan perusarvokysymys, ja sen takia tätä esitystä ei voi tukea. Se on vastoin sosialidemokraattisia arvoja.

15.41 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisi sanoa, että me olemme kaikki olosuhteiden vankeja siinä mielessä, että emme me elä umpiossa, kuten täällä on edustaja Zyskowitz muun muassa todennut. Meidän on pakko seurata sitä samaa linjaa kuin mitä muut Euroopan maat tekevät. Minusta oli hyvä kuulla, että muun muassa edustaja Lindtman sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenjohtajana kannatti tätä hallituksen esitystä ja piti tätä hyvänä ja oikeasuhtaisena. Mutta tietenkin pitää samaan hengenvetoon todeta, että kun tässä todetaan hallituksen esityksessä, että tavoitteena on edistää kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden itsensä ja sitä kautta myös perheenjäsenten kotoutumista ja niin edelleen, niin on kyllä tunnustettava, että se, että perhettä ei voida yhdistää, kyllä mielestäni vaikeuttaa sitä kotouttamista. Mutta tästä huolimatta me olemme silti tämän olosuhteen vankina, ja kun katsoo näitä määriä, mitä meillä on täällä odotettavissa näitä perheenyhdistämishakemuksia ja -päätöksiä, niin minusta tämä hallituksen esitys on varsin perusteltu näissä olosuhteissa.

15.42 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Ministeri Orpo käytti adjektiivia "tarpeellinen", ei "hyvä" tai "perusteltu" vaan "tarpeellinen". Kysymys on sitten, onko se tarpeellinen tämän maahanmuuttokysymyksen kannalta vai kenties vain hallituksen koossa pysymisen kannalta.

Hallitus on ollut huolissaan tästä maahanmuuttokysymyksestä. Viime vuonna huoli oli se, että tulee miehiä. Nyt olisi tarjolla reitti naisille, lapsille, se halutaan estää. Puhuttiin, että maahanmuutto on hallitsematon. Nyt olisi tarjolla hallittavissa oleva reitti ja menetelmä. Se halutaan estää. (Vasemmalta: Niinpä!) Puhuttiin, että salakuljettajat tekevät bisnestä. Nyt tämä bisneskanava olisi mahdollista ohittaa, mutta se halutaan estää. Puhuttiin siitä, että nämä saattavat radikalisoitua. No, me tiedämme, että ne, jotka ovat suurimman uhan alla, ovat nimenomaan tänne alaikäisinä ilman vanhempia tulevat. He tarvitsevat perheensä. Nyt tämä halutaan estää. Vastaavatko ministerin mielestä nämä toimenpiteet näihin huoliin?

15.44 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys humanitaarista suojelua saavien perheenyhdistämisen tiukentamiseksi on erittäin ongelmallinen. Perheenyhdistämiset ovat tarjonneet laillisen maahantuloväylän erityisesti naisille ja lapsille, joille matka Eurooppaan on erityisen vaikea. Kuten täällä on todettu, on ristiriitaista, että ensin kysellään, miksi maahan tulee enimmäkseen miehiä, mutta nyt käytännössä suljetaan turvallinen ja laillinen maahantuloväylä naisten ja lasten edestä. Ja, edustaja Terho, tässä samalla avataan lisää markkinoita ihmissalakuljettajille, kun lailliset maahantulon väylät tukitaan, ja siten myös naiset ja lapset pakotetaan sinne ihmissalakuljettajien asiakkaiksi.

Perheenyhdistämisen mahdollisuus ei muodosta vetovoimatekijää niille, jotka eivät suojelua tarvitse ja saa, sillä vain myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneet eli suojelua tarvitsevat voivat saada perheensä tänne sitä kautta, sen jälkeen, kun oleskelulupa on annettu. Oikeus perhe-elämään on ihmisoikeus ja kotoutumista edistävä tekijä, ja toivoisin hallituksen muistavan tämän.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

15.45 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa ei varmasti tarvitse korostaa sitä, mikä on perheen merkitys — jokainen meistä varmasti sen tietää ja tuntee sydämessään ja mielessään.

Tässä hallituksen esityksessä on valitettavan monta ikävää asiaa, joita on hirveän vaikea hyväksyä. Tässä ne ovat jo tulleet mainittua, mutta tämä kolmen kuukauden määräaikahan on täysin käsittämätöntä, ministeri Orpo. Te tiedätte varsin hyvin itsekin, että konfliktialueilla, sota-alueilla, papereiden ja asiakirjojen saaminen kolmen kuukauden sisään on lähes tulkoon mahdotonta. Ja sitten täytyy muistaa Suomen suurlähetystöjen tilanne, ne voivat tällä hetkellä itse huonosti: ei ole tarpeeksi paljon työntekijöitä. Esimerkiksi Ankarassa seuraava vapaa aika on neljän kuukauden päästä. (Silvia Modig: Just näin!)

Toisaalta tämä toimeentuloraja on esitetty myös tässä aivan yhtä lailla: niitä pitäisi enemmänkin kohtuullistaa, koska ne ovat valmiiksi olleet jo hyvin tiukkoja Suomessa.

Tämän lasten erityisaseman pitäisi olla meille päivänselvä asia. Se tarvitsee yksilöllistä harkintaa, ja lapsen etu on ennen kaikkea kaikista tärkeintä tässäkin.

15.46 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotenkin kun kuuntelee täällä hallituspuolueiden edustajien ja osin myös sosialidemokraattien puheenvuoroja, tuntuu, että tässä unohtuu se, että tässä on kyse oikeista lapsista, oikeista äideistä, oikeista isistä. Just pari viikkoa sitten Suomen pääministeri oli mukana muokkaamassa Turkin kanssa sopimusta, joka on aika laajasti tuomittu kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien vastaiseksi. Silloin meille sanottiin, että tämä on pakko tehdä, koska ykkösprioriteetti on torjua ihmiskuljetusta. Me tiedämme, että tilanteessa, jossa konflikti jatkuu, ihmiskuljetusta torjutaan parhaiten niin, että luodaan laillisia reittejä turvaan — jotta ihmiset pääsevät turvaan. Tämä perheenyhdistäminen on sellainen reitti. Se on reitti kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleville ihmisille päästä turvaan, saada perheensä turvaan. On aivan käsittämätöntä, että tässä nyt hallitus pelaa salakuljettajien pussiin, siinä vaiheessa, kun me kaikki tiedämme, että jokainen isä, jokainen äiti tekee kaikkensa päästäkseen lastensa luokse. Tässä tuetaan salakuljettajien bisnestä, (Puhemies koputtaa) ja sitä on vaikea ymmärtää.

15.47 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä pakolaiskriisi on todella koetellut Eurooppaa ja Suomea, ja on ollut hyvä, että Suomi on pystynyt ripeästi reagoimaan erilaisiin ilmenneisiin ongelmiin ja tilanteisiin ja olemme voineet myöskin toimia eräällä tavalla mallimaana näissä järjestelykeskusasioissa.

On väistämätöntä, että eurooppalaisittain käytäntöjä yhtenäistetään tilanteen hallitsemiseksi. Ja kuten on todettu tässä esityksessä, Suomen menettelytavat tulevat tässä sitten Pohjoismaita vastaavalle tasolle, jolloin tämä eriarvoisuus tältäkin osin poistuu. On ymmärrettävää, että kun kyse on laajasta ihmisiä koskevasta kriisistä ja hädässä maastaan pakenevista perheistä, on tärkeää, että inhimillisuus ja ihmisoikeudet on huomioitu, kun laista säädetään.

Tasapainoilu tilanteen osalta on haastavaa, mutta tilanteen hallinta on tässä tilanteessa nyt tärkeää ja myös se viesti, jonka Suomi osana Eurooppaa antaa. Tästä syystä pidän itse perusteltuna, (Puhemies koputtaa) että tämä hallituksen esitys etenee.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan tässä vaiheessa viisi vastauspuheenvuoroa, minkä jälkeen ministeri vastaa, ja sen jälkeen jatketaan vielä debattia. Ja nämä viisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

henkilöä ovat edustaja Terho, edustaja Aalto, edustaja Kontula, edustaja Räsänen Päivi ja edustaja Karimäki.

15.48 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastatakseni näihin erilaisiin puheenvuoroihin, mitä tässä matkan varrella on jo tullut — sosialidemokraattien suhteen en osaa nyt vastata, koska eväät tuntuvat olevan sekaisin ja viesti on toistaiseksi aivan ristiriitainen. Ehkä se vielä selvinnee. (Ozan Yanar: Näin on, näin on!)

Kritiikki tähän kotoutukseen voidaan kyllä nähdä toisinkin. Tämähän ei ole ensinnäkään kotoutustoimenpide, eikä sitä ole sellaisena missään kohtaa markkinoitu. Mutta meidän täytyy huomioida, että nimenomaan työssäkäynti on kaikkein tärkein kotoutumisen kriteeri, ja kyllähän tämä nimenomaan houkuttaa ja kannustaa työssäkäyntiin ja siihen hakeutumiseen. (Ozan Yanar: Puolet suomalaisista tienaa alle tuon!) Eli siinä mielessä tämä ei ole mitenkään kotoutumisen vastainen.

Siihen, että tämä olisi reitti naisille: kyllä käsittääkseni tämä rajoitus on täysin sukupuolineutraali (Vasemmalta: Ei ole!) eikä mitenkään koske naisia tai miehiä erityisesti.

Ja sitten tämä perheenyhdistämisen yhteys muka salakuljettamiseen: onko siis jotain näyttöä, jonka voitte osoittaa siitä, että Suomea tiukemmin perheenyhdistämiseen suhtautuviin maihin on salakuljetettu perheitä sen johdosta?

15.49 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Terhon muutamiiin kysymyksiin vastauksena voi sanoa, että kyseessä on ehkä enemmänkin kotouttamisen estämistoimi. Kuten täällä on monessa puheenvuorossa esitetty, tämä toimeentulotason kriteeri, 2 600 suurin piirtein — kuinka moni suomalainen työssä käyvä ansaitsee tämän verran, ja kuinka moni suomalainen lapsi ansaitsee tämän verran? Ja jos tämän esityksen tarkoitus on saada Suomi näyttämään mahdollisimman vastenmielisenä maana turvapaikanhakijoiden ja koko kansainvälisen yhteisön silmissä, siinä on, edustaja Terho, onnistuttu.

Jos tämän esityksen tarkoituksena on vähentää maahanmuuton kustannuksia, kuinka paljon maahanmuuton kustannuksia vähentää se, että kotouttaminen tehdään mahdollisimman vaikeaksi? (Ben Zyskiewicz: Jos se estää tuhansittain tulemistä!) — Edustaja Zyskiewicz, kuinka paljon esitys vaikeuttaa muun muassa sitä, jos ihmiset yhä enemmän hakevat omatoimisesti turvapaikkaa, (Puhemies: Aika!) kuinka paljon se vähentää kustannuksia?

15.51 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässähän ei suinkaan ole kysymys yhdenmukaistamisesta, vaan edelleen eurooppalaiset perheenyhdistämiskäytännöt eroavat toisistaan merkittävästi. Myös sekä Suomen vanha että nyt tässä esitetty malli eroavat kaikista muista Euroopassa käytössä olevista malleista.

Jos minä luin tuota esitystä oikein, niin hallitus on tehnyt tilannearvion, että meillä ei olisi varaa taata kaikille oikeutta perheeseen, ja kun sitten karsintaa lähdetään tekemään, keneltä se oikeus pudotetaan pois, se tehdään tuloperustaisesti: pudotetaan se pois niiltä köyhimmiltä.

Euroopassa muissa maissa on rajoitettu perheenyhdistämistä, mutta hyvin erilaisin keinoin. On erilaisia tulon varmistamisen määritelmiä, sitten on olemassa erilaisia määräaikoja, on olemassa erilaisia muita ehtoja. Millä perusteella päädyttiin juuri tähän, että ensisijaisesti karsitaan pienituloisimmat pois niistä, jotka saavat elää rakkaittensa kanssa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

15.52 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietenkin tärkeää, että Euroopan yhtenäisen turvapaikkapolitiikan näkökulmasta jäsenvaltioilla olisi mahdollisimman yhtenäiset perheen yhdistämiskäytännöt. Mutta samalla täytyy toki muistaa se, että perheen yhdistämisdirektiivin tärkein tavoite on nimenomaan se, että kyettäisiin turvaamaan oikeus perheen yhdistämiseen.

Itselläni nousee tästä yksi erityinen huoli esiin, nimittäin tämä mahdollisuus asettaa toimeentuloedellytys kansainvälistä suojelua saavien perheen yhdistämiselle ei rajoitu ainoastaan EU-direktiiviin vaan myös Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Sisäministeriöhan teki 2012 selvityksen, jossa todettiin, että toimeentuloedellytystä ei voida asettaa niille perheenjäsenille, joita uhkasi tämän Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukainen kohtelu alkuperämaassa (Puhemies koputtaa) esimerkiksi toissijaista suojelua saavien osalta, ja nyt tälle ryhmälle (Puhemies: Aika!) ei ole tulossa edes sitä kolmen kuukauden suojaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustaja Karimäki ja edustaja Lindtman, sen jälkeen ministeri.

15.53 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on epähumanitaarinen, sillä käytännössä se estää turvapaikanhakijoita saamasta omaa perhettään, rakkaitaan ja läheisiään Suomeen.

Edustaja Terho edellä sanoi, että tämä kannustaisi työhön ja auttaa kotoutumaan, mutta voin kertoa hänelle, että monilla palvelualoilla ahkeroiva turvapaikanhakija ei voi saada puolisoaan ja kahta lastaan Suomeen näiden tulorajojen vuoksi. Ihmettelitte myös sitä, että täällä salissa on sanottu tämän lisäävän vaarallisten reittien käyttöä (Sampo Terho: Ihmissalakuljetusta!) ja salakuljettajien bisnestä. Onhan se päivänselvää, että jos ei ole mahdollista perheen yhdistämisen kautta saada lapsia ja naisia Suomeen, niin he lähtevät näille vaarallisille reiteille, he lähtevät Välimeren aaltojen yli, ja tänä vuonna on yli 3 000 ihmistä menehtynyt matkalla Eurooppaan. Tämä on minusta häpeällistä, (Puhemies koputtaa) että hallitus tuo näin epähumanitaarisen esityksen.

15.54 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit jo aikaisemmin esittivät, että tässä pitäisi päästä ainakin aluksi ensin pohjoismaisiin yhteisiin käytäntöihin — ja kysyn, onko tämä nyt edennyt — sen sijaan, että kukin maa tekee erikseen, vähän niin kuin tässä lakiesityksessä perusteellaankin. Sitten sanon vielä, että nimenomaan alaikäisten osalta se linja on se, että kyllä, kaikkien maiden pitää tarkastella, mutta tässä esityksessä on kiistatta ongelmallisia kohtia, joita olemme tuoneet esiin, erityisesti nämä alaikäiset, joissa on riskinä ihmissalakuljetuksen lisääminen.

Mutta sitten mielestäni päivän uutinen oli se, että, ministeri, sanoitte, että harkitsette edelleen näiden tulorajojen asettamista myös suomalaisille ja pohjoismaalaisille. Tämä on myös kysymys, ovatko ylipäättänsä nämä tulorajat kohdillaan, kun nämä samat tulorajat kohdistuvat kaikkiin. Ovatko nämä kohdillaan? 2 600 on aika iso. Tämähän on Maahanmuuttoviraston päätös. Voitteko vaikuttaa siihen, mikä on Maahanmuuttoviraston asettama tuloraja? (Puhemies koputtaa) Sitähän ei täällä ole päätetty.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Orpo, enintään 5 minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

15.55 Sisäministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Jos aloitetaan ihan tästä viimeisimmästä purkamaan, niin me olemme katsoneet juuri niin, että nyt Suomi on pohjoismaisella tasolla. Tuossa vielä varmistelin sitä, että Ruotsissa on tehty tämäntyyppiset uudistukset. Olen tottunut pitämään näissä humanitäärisissä asioissa Ruotsia kohtuullisen hyvänä verrokkimaana.

Mitä tulee näihin alaikäisiin, mitkä nousivat useissa puheenvuoroissa, niin haluan korostaa ensinnäkin yksilöllistä käsittelyä. Alaikäisten kohdalla yksilöllinen käsittely ja harkinta ovat aivan välttämättömiä, mutta meidän asiantuntijoidemme — siis asiantuntijat jakautuvat näissä kysymyksissä — mukaan on niin, että jos alaikäisille ei aseteta tuloarajavaatimusta, se voisi aiheuttaa niin sanottua ankkurilapsi-ilmiötä, jolloin nimenomaan lapset lähetettäisiin ensin. Tämä on tyypillinen kysymys. Näen, että tämäkin jakaa salia, mutta tämä on tyypillinen kysymys, joka liittyy näihin maahanmuuttokysymyksiin. Me emme ole mukavien asioiden kanssa tekemisissä, ja me emme voi tehdä pelkästään mukavia päätöksiä, koska tämä asiakokonaisuus on valtavan kompleksinen ja vaikea kokonaisuus, johon meidän on pakko löytää myöskin ratkaisuja. Osa niistä on pragmaattisia. Ja kyllä, ei tunnu hyvältä tehdä kaikkia niitä päätöksiä, mutta monella tapaa välttämättömin lainsäädäntö, joka meillä tällä hetkellä on, on luotu erilaiseen tilanteeseen. Viime vuonna Eurooppaan tuli 1,3 miljoonaa turvapaikanhakijaa, 34 000 Suomeen. Te näette, mikä tilanne on tällä hetkellä eteläisessä Euroopassa Kosovon ja Kreikan rajalla. Se on järkyttävä. EU—Turkki-sopimus hakee muotoaan, miten se saadaan toimimaan. Libyasta Italiaan salakuljettajien kumiveneet tuovat henkensä kaupalla ihmisiä.

Tämä kokonaisuus pitää saada hallintaan, mutta niin kauan kuin meillä ei ole uskoa eikä varmuutta siitä, että Euroopan unioni yhdessä kykenee hallitsemaan tilanteen, estämään viimesyksyisen, niin kauan me olemme siinä tilanteessa, että meidän pitää yhdenmukaistaa eurooppalaisia kriteerejä, ja kun meillä ei ole vielä yhdenmukaista eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää, jota komissio on nyt lähtenyt rakentamaan, niin kauan meidän pitää reagoida siihen, mitä muut jäsenmaat tekevät, koska meillä ei ole yhdenmukaista turvapaikkajärjestelmää eikä yhdenmukaista lainsäädäntöä. Ja kyllä, me sovellamme tässä EU-direktiiviä, sen sisällään pitämiä mahdollisuuksia siitä, millä perusteella perheen yhdistämistä voidaan säännellä.

Kuten sanoin, tämä tuloraja oli tässä tilanteessa nopeimmin eteenpäinvietävissä. Sen lisäksi nämä useat muut, joita luetteloin, eivät ole ollenkaan yksiselitteisiä, miten ne tulkitaan ja miten ne tuodaan lainsäädäntöön, ja ne on ehdottomasti käytävä läpi. Tämän arvioiminen oli asiantuntijatyöryhmässä yksiselitteisempää. Seuraava asia on se, että tuloraja ei ole kiveen hakattu. Sitä ei määrätä laissa, se on Migrin taulukko, ja siitä voidaan poiketa, koska jokainen käsitellään yksilöllisesti. (Antti Lindtman: Onko se taulukkopohjainen?) Tämä on aivan olennainen asia. Minusta se on relevantti keskustelu sinänsä. Sitten Maahanmuuttovirasto muokkaa käytäntöjään, ja siellä on ihmisiä, jotka toimivat vakavasti, ja uskon, että he huomioivat kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Vieläkin haluan palata siihen, että jotta me pystymme hallitsemaan tätä kokonaisuutta ja jotta meidän ei tarvitse tehdä yksi palanen kerrallaan näitä lainsäädäntöuudistuksia, Euroopan unionin on pakko saada tämä tilanne hallintaan. Siksi siihen Turkki-sopimukseen on löydettävä keinot, miten se toimii niin, että kunnioitetaan oikeusvaltioperiaatetta, kunnioitetaan ihmisoikeuksia mutta saadaan se ihmisalakuljetus kuriin. Se ei suinkaan ole ainut tekijä tässä, vaan on paljon kysymyksiä, jotka pitää saada toimimaan. Samaan aikaan Euroopan unionin pitää hoitaa se, mihin me olemme sitoutuneet: aut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

taa Kreikkaa, hoitaa sisäisiä siirtoja, ottaa kiintiöpakolaisia Turkista, auttaa kriisien ratkaisemisessa. Se on ainut keino, millä me estämme pysyvällä tavalla sen, että ihmisten ei tarvitse maksaa salakuljettajille ja lähteä hengenvaarallisille merimatkoille, lähettää lastaan etukäteen, jotta saisi tämän alun. Se on ainut kestävä tapa, ja sen eteen meidän pitää tehdä töitä. Mutta niin kauan kuin me olemme tilanteessa, joka ei ole hallinnassa, niin kauan meidän pitää toimia sillä tavalla, että me etenemme yksi laki kerrallaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten debatti jatkuu.

16.00 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä uskon, että me olemme tässä salissa yhtä mieltä yhdestä asiasta, ja se on se viime vuoden ilmiö, että satojatuhansia, miljoonia ihmisiä lähtee Eurooppaan ajatuksella, että ikään kuin lähetetään perheen vahvin vaarallisten olojen läpi ja sitten myöhemmin osa heistä pyrkii perheenyhdistämisen keinoin saamaan muun perheensä tänne — tästähän on päästävä sinänsä eroon. Meidän pitää päästä siihen maailmaan, mihin ministeri tässä osin viittasikin, että tällainen vaarallisten matkojen ja ihmiskaupan rytmittämä liike loppuu ja mieluummin otetaan isoja määriä kiintiöpakolaisten tavoin, jolloin tietysti evakuoidaan sitten perheitä, silloin kun perheellisistä on kysymys, ja tavallaan tämä kysymys myöskin on loppuun käsitelty siltä osin silloin, jos siihen maailmaan päästään. Minun mielestäni Suomen pitää myös aktiivisesti ajaa tätä Euroopassa ja luoda selkeä pakollinen järjestelmä, muuten tästä ei päästä eteenpäin.

Mutta on myös varmasti aika pitkälti yhteisymmärrys siitä, että ei ole järkeä, että Euroopan maat kilpailevat erilaisilla järjestelmillä tässä suhteessa, ja silloin Suomen perheenyhdistäminen ei voi olla selvästi helpompaa kuin muissa maissa. Siksi hallitus tekee sinänsä ymmärrettäviä askelia tällä hetkellä.

16.02 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu ja muutamat muut keskustelut ovat esimerkkejä siitä, että globalisaatio haastaa meidän moraalisesti todella rajulla tavalla. Nämä ovat hankalia asioita moraalin kannalta. Vuosia sitten, 2007 alkaneella vaalikaudella, keskusteltiin aika paljon kerjäläisistä Helsingin kaduilla, pitäisikö kieltää kerjääminen vai sallitaanko heidän olla tuolla, kun eivät häiritse. Moni itseään kristittyinä pitävä ihminen on joutunut moraalisesti miettimään, mitä se tarkoittaa, että kävelen kerjäläisen ohi enkä anna rahaa, vaikka jo pyhäkoulussa opetettiin, että pitäisi antaa kerjäävälle rahaa. Me olemme joutuneet miettimään siinä yhteydessä näitä vetovoimatekijöitä ja ratkaisemaan jotenkin — tämä on vaikea moraalinen kysymys. Ja nyt on vähän samantyyppisestä asiasta tässä kyse, että kun ihmiset liikkuvat vapaasti, hakevat turvapaikkaa, niin millä tavalla me tässä toimimme. Minusta hallituksen esityksessä ongelmana on se, että vähän liian suurta optimismia on siinä mielessä, että meillä on valtavan suuri työttömyys ja suomalaisten työttömien ihmisten on vaikea löytää töitä, ja kun meille tulee lisää turvapaikanhakijoita, niin millä tavalla he saavat itselleen toimeentulon (Puhemies koputtaa) tässä tilanteessa, kun ei tahdo työpaikkaa löytyä suomalaisillekaan.

16.03 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, ministeri Orpo, hyvästä puheenvuorostanne. Äsken kuuntelimme kaikki täällä hyvin rauhallisesti, ja sananne kuultiin. Tämän esityksen tavoitteena on siis maahanmuuton hillitseminen ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

kustannusten vähentäminen ja muun muassa varmistaa se, että Suomi ei näyttäydy erityisen houkuttelevana turvapaikan maana.

Olisin kysynyt teiltä, ministeri, kun olette liikkunut tuolla maailmalla ja ollut tämän kriisin ytimessä, millä tavalla te koette, näyttäytyykö Suomi houkuttelevana turvapaikanhakumaana. Tämä on EU-direktiivilähtöinen esitys, ja vielä kysyisin sitä, onko viranomaisten tiedossa sitä, onko perheen yhdistämistä yritetty käyttää väärin täällä Suomessa.

16.04 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin edustaja Kantola sanoi, tässä on laajoja moraalisia kysymyksiä.

Edellisen keskustelun aikana ministeri Orpoa kehuttiin jo paljon, ja eiköhän vielä yksi kehu mahdu siihen kehujen koriin. Kiitokset siitä, että ministeri on paikalla, kun lähetekeskustelua näin herkästä asiasta käydään. Tähän viitaten toivonkin, että valiokuntakäsittelyssä myös hallituspuolueet ja ministeri myöhemmin herkällä korvalla ottavat myös täällä oppositiosta ja miksei hallituksen sisältäkin kumpuavia keskeisiä kysymyksiä tulorajoista, perheen yhdistämisen ja kotouttamisen välisestä suhteesta, alaikäisistä ja niin edelleen.

Mutta näin perusuraltaan kyllä olen hyvin paljon samalla linjalla kuin ryhmäpuheenjohtaja Lindrman siitä, että pohjoismaisten käytäntöjen yhtenäistäminen on tarpeen, Euroopan alueen käytäntöjen yhtenäistäminen on tarpeen. Siltä osiltaan tuen kyllä tämän hallituksen peruslinjan rakentamista mutta tietenkin toivon, että nämä ongelmakohdat (Puhemies koputtaa) pystytään kampaamaan mahdollisimman hyvin pois.

16.05 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä on todellakin käsissämme niin laaja-alainen ja pitkäaikainen ongelma, ja se tuo kyllä vastaan vastaavanlaisiakin vaikeita moraalisia ongelmia, joita on perusteltu puolin ja toisin todella vakuuttavasti. Ymmärrän oikein hyvin esimerkiksi sen, että tuon tulorajan laskeminen olisi ihan relevantti pohtimisen paikka, ja ilman muuta alaikäisten yksilöllisen käsittelyn vaatimuksen täytyy toteutua.

Mutta samalla kysyn myös sitä, millä perusteella sitten Suomen täytyisi olla jotenkin vetovoimaisempi kuin muitten Pohjoismaiden, koska meidän täytyy myös kantaa vastuu siitä ylenmääräisestä maahanmuutosta pitkällä aikavälillä. Kaikki toivomme sitä, että kotoutuminen olisi mahdollisimman onnistunut prosessi, jonka loppupäässä on hyvin kotoutuneita uusia suomalaisia, jotka ovat myöskin työelämässä kiinni, (Puhemies koputtaa) osaat kielen ja ovat hyvin integroituja.

16.06 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pakko sanoa tähän, että on järkyttävää katsoa EU:n pakolaistilanteen hoitotapaa, ja Suomi on yhtä vastuullinen tässä kuin EU — Suomihan on vaikuttava maa EU:ssa. Olen todella pettynyt demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan arvoyhteisön tekemiin valintoihin tässä kriisissä. (Ben Zyskowitz: Onko teillä parempia ratkaisuja?) Ja tehdään käsittämättömiä, kansainvälisiä lakeja vastaan olevia lakeja Turkin kanssa, jotta pidetään pakolaiset pois meidän silmistämme. Tätä vastaan suljetaan silmät Turkin ihmisoikeusongelmilta ja kaikkea tämäntyyppistä.

Viikonloppuna kuultiin, että Kreikan ja Makedonian rajalla olevia pakolaisia ammutaan kyynelkaasulla ja kumiluodeilla. Kuultiin eilen, että Italian rannikkovartiosto pelasti 1 800 ihmistä, jotka tulivat Libyasta Italiaan, eli nyt ne tavallaan vaikeammat reitit ovat olleet suosittuja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Nyt Suomi vielä kiristää ihmisen oikeutta perheeseen. (Puhemies koputtaa) Tämä on aika käsittämätöntä politiikkaa.

16.07 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan jokainen meistä tässä salissa on huomannut sen, että tässäkin asiassa ongelmia on paljon helpompi etsiä niin tästä itse esityksestä kuin sitten siitä tilanteesta, missä me olemme. Mutta siinä vaiheessa, kun menemme sitten etsimään ratkaisuja, tulee tässä salissa vähän hiljaista. (Ben Zyskiewicz: Te olette oikeassa!)

Siinä suhteessa olisi kyllä hyvä, että jokainen muistaisi sen, mihin ministeri tuossa viittasi, eli mistä tämä tilanne kertoo: niin kauan kuin tilanne ei meillä Euroopassa kollektiivisesti ole hallinnassa, niin kauan kuin me emme löydä tähän yhtenäisiä ratkaisuja, niin kauan kuin meillä ei ole yhtenäisempiä käytäntöjä eri puolilla Eurooppaa, niin kauan tilanne on tällainen, että jokainen maa vuorollaan tulee omaa lainsäädäntöään kiristämään. Tästä ei pääse kyllä millään tavalla eroon. Näin se tulee menemään. Siinä suhteessa kyllä toivoisi, että sellainen realistinen käsitys tässä salissa vallitsisi, kun tätä asiaa nyt käsitellään.

Olisin kysynyt vielä ministeriltä, kun ministeri viittasi näihin tulorajoihin — ja kun ne eivät ole mitenkään kiveen lyöty, ne ovat Migrin säännös — voisiko Migri nyt harkita sitä, että taulukkoa nyt alennettaisiin tässä tilanteessa. (Eduskunnasta: Erittäin hyvä kysymys!)

16.08 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun ministeri kysyi hieman ratkaisuja tuossa noin, niin voisin sanoa yhden asian: se, että EU:n perheenyhdistämisdirektiivi mahdollistaa nämä muutokset, on aivan totta, mutta se ei velvoita tekemään näitä muutoksia suoraan. Direktiivi sallii myös vähemmän tiukat ehdot. Esimerkiksi tuo kolmen kuukauden suoja-aika pakolaisille on direktiivin minimiaika. Te voisitte säätää pidemmäksi sen ajan.

Kuten edustaja Modig toi aikaisemmin jo esiin, ensinnä pitää kertoa tieto omaisille ja omaisten pitäisi päästä Suomen lähetystyön tekemään se hakemus. Ja kuten edustaja Modig toi esille, läheskään kaikissa kriisimaissa ei ole sitä lähetystyötä, ei ole välttämättä rahaa, ei ole henkilöpapereita. Tämä vaikeuttaa tilannetta.

Puhuitte ratkaisusta. Toki ymmärretään, että ollaan vaikean paikan edessä, mutta älkää vaikeuttako ja tehkö vielä kalliimmaksi tätä myös Suomelle ja myös inhimillisesti vielä vaikeammaksi koko tilannetta.

16.09 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kysytty, olisimmeko itse tyytyväisiä, jos olisimme tällaisessa tilanteessa. Emme varmasti olisi. Ja täällä on hyvin helppo haukkua hallituksen esitystä epähumaniksi, epäinhimilliseksi, (Vasemmalta: Koska se on!) ja näin on todella tehty.

Mutta sitten on asian toinen puoli. Haluatteko te siellä, että Suomi olisi poikkeuksellisen vetovoimainen maa, niin että tuhannet, kymmenentuhannet turvapaikanhakijat tulevat Eurooppaan nimenomaan halki kaikkien muiden maiden, tulisivat nimenomaan Suomeen siitä syystä, että toisin kuin kaikkiin muihin maihin, Suomeen olisi helpompi yhdistää perheensä? Haluatteko te tätä? Jos ette halua tätä, niin ummistatteko silmänne tältä kysymykseltä? Onhan se nyt aivan selvää ja inhimillisesti täysin ymmärrettävää, että jos meillä täällä pohjan perukoilla on yksi maa, jonne perheen saa paljon paljon helpommin kuin minnekään muualle Eurooppaan, niin silloin se maa on vetovoimainen ja sinne pyritään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

16.10 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Järkeily sillä, että tässä on kysymys yhteisestä eurooppalaisesta linjasta tai pohjoismaisesta linjasta, kyllä kumisee onttouttaan. Tässä on meneillään tietynlainen kujanjuoksu, "race to the bottom", niin kuin sanotaan, jonka päässä hämöttää kyllä ihmisyyden rappio. Suomen pitää nyt löytää oma tie, oma linja, meidän näkemyksemme tämän kysymyksen hoitamiseksi.

Ja mikä, puhemies, on tällä hetkellä — tällä hetkellä — se kaikkein ajankohtaisin ratkotava asia? Se on kotoutuminen. Nyt pitäisi katsoa aktiivisesti kohti kotouttamispolitiikkaa. Mikä on tässä avainasia? (Ben Zyskowicz: Kymmeniätuhansia kotoutettavia lisää!) Kyllä se on, kuulkaa, edustaja Zyskowicz, perhe. Tänne tulleet kymmenentuhannet nuoret miehet — te pohditte sitä, miksi tänne ne miehet tulevat. No, he tulevat sen takia, että voivat yhdistää perheensä. Miten heidän kotoutumisensa edistyy ilman perhettä? Tämä on se ongelma, joka on meidän sylissämme, jos me kiristämme harkitsemattomasti perheenyhdistämisen ehtoja.

Puhemies! Tässä ei ole kysymys laajasta suvusta — ei sellaisesta perheestä, että me houkuttelisimme Suomeen nyt tätejä, setiä, enoja — vaan kysymys on ydinperheestä, ydinperheestä, ja se on, arvoisa (Puhemies: No niin, nyt on aika täynnä!) puhemies, tässä maassa maan tapa.

Puhemies Maria Lohela: Sitten otetaan edustajat Terho, Razmyar ja Sarkkinen, sitten ministerille vastauspuheenvuoro.

16.12 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Edelliseen puheenvuoroon siitä, että tänne tulevat nuoret miehet siksi, että saisivat yhdistää perheensä, kommentoin sen verran, että minä käsitin, että he tulevat siksi, että ovat hengenvaarassa kotimaassaan.

Sitten tämä inhimillisyyden kysymys, mikä meillä on täällä jatkuvasti pyörinyt. Tämä inhimillisyyssystematiikka on käsitelty EU-tasolla ja se on nyt yhteisesti määritelty, ja me noudatamme tätä EU-tasoa. Myös Suomen ratkaisun on oltava sen tason mukainen, koska meillä ei ole varaa siitä poiketa.

Myös tästä ihmiskuljetusargumentista, mikä siis jäi vihreiltä täysin todistamatta: Vastaan siihen nyt silti sen verran, että ihmettelen, kun ensin olette huolissanne ihmiskuljetuksesta ja sitten toisaalta tuomitsette EU:n hyvät ja päättäväiset toimenpiteet ihmiskuljetusta vastaan. (Välihuutoja vihreiden ryhmästä) Sanoitte niitä jopa laittomiksi — laittomiksi. Olen minäkin EU-kriitikko, mutta hyvänen aika, tällaisia julistuksia aivan kuin vyötäröltä ammuttuna, ilman mitään todisteita ja perusteluja. Haluaisin mielelläni kuulla, miten osoitatte ne laittomiksi.

16.13 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On täysin totta, että asiaa ei pystytäkään ratkaisemaan ennen kuin EU:ssa pystytään hallitsemaan tätä tilannetta, ja toki Suomen pitää olla siinä mukana.

Mutta sanoisin vielä edustaja Terholle, kun sanoitte aikaisemmassa puheenvuorossa, että tällä perheenyhdistämisellä ei ole mitään tekemistä kotoutumisen kanssa, että olette siinä hyvin väärässä, koska ilman muuta perheellä on tekemistä sen kanssa, miten ihminen täällä voi.

Ja toiseksi, on täysin totta, että työtä pitää tehdä ja työ on erittäin tärkeätä ja merkittävää, mutta jos meidän ensisijainen tavoitteemme on se, että tehdään vain työtä ja tienataan mah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

dollisimman paljon, niin siinä rinnalla kyllä valitettavasti kielikoulutus ja muu koulutus jää täysin toissijaiseksi, ja tätä me emme välttämättä halua, eikä vain, arvoisa ministeri?

Olisin vielä kysynyt edelleen tästä kolmen kuukauden määräajasta: onko tämä sellainen asia, josta kenties voisi luopua? Ja toivon, että näitä muutamia muitakin epäkohtia pystytäisiin sitten valiokuntatyöskentelyn yhteydessä korjaamaan.

16.14 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin tarttua tähän ministerin viittaukseen ankkurilapsista. Vuonna 2013 yhden alaikäisen kansainvälisistä suojelua saavan huoltaja sai oleskeluluvan perhesiteen perusteella. (Emma Kari: Yhden!) Vuonna 2014 kymmenen, vuonna 2015 viiden. (Eduskunnasta: Järkyttävä ongelma!) On syytä kysyä: onko kyse niin laajasta ongelmasta, että kannattaa evätä lasten oikeudet perhe-elämään? Lastenoikeusjärjestö Unicef kirjoittaa lausunnossaan: "Tämä esitys kertoo siitä, että ulkomaalaiset lapset nähdään ensisijaisesti ulkomaalaisina eikä lapsina, mikä on jo itsessään Suomea velvoittavan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen vastaista."

Arvoisa puhemies! Meidän kaikkien olisi hyvä asettua turvapaikanhakijoiden saappaisiin. Perhe on sodan keskellä, ja vaikka saisit työpaikan, se ei riitä, kun tulorajat ovat niin korkeat tai aikarajat näiden hakemuksien jättämiselle ovat niin kohtuuttomat, että käytännössä hakemusta ei pysty jättämään. (Ben Zyskowicz: Kukaan teistä ei pysty vastaamaan kysymykseeni!)

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Orpo, 3 minuuttia.

16.15 Sisäministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin muutamia yksityiskohtia, mutta tärkeitä sellaisia. Minusta tämä kysymys siitä, että jos seuraava vapaa aika lähetystöön on vasta sen aikarajan jälkeen, on sellainen, mikä pitää valiokuntakäsittelyssä käsitellä, koska se ikkuna on kuitenkin oltava. Minusta se on kysymys, jota pitää pohtia.

Samoin nämä tulorajat — ne perustuvat Migrin ja STM:n yhteistyöhön — ovat myöskin sellainen asia, että minusta voi hyvin käydä läpi sen prosessin, miten nämä tulorajat määräytyvät sille tasolle, missä ne Migrin näissä viitteellisissä, ohjeellisissa taulukoissa ovat.

Sitten edelleen yksi kysymys, johon jäi vastaamatta. Se, miksi tätä pitää vielä tarkastella Pohjoismaiden ja Suomen kansalaisten osalta, liittyy ennen kaikkea siihen, onko se yhdenmukaisuusperiaatteen mukainen — toivon, että käytiin oikeaa termiä. Siinä mielessä se pitää vielä käydä läpi, mutta se toisaalta kääntäen tulee käydyksi läpi ilmeisesti myöskin tämän lain käsittelyn yhteydessä täällä eduskunnassa.

Onko Suomi houkutteleva Euroopasta katsoen? Tämä on, kuten täällä on monta kertaa sanottu, myöskin valitettavasti raadollista kilpajuoksua EU-maiden välillä tällä hetkellä, ja se syy oli se, minkä sanoin aikaisemmin. Se johtuu siitä, että meillä ei ole yhteistä eurooppalaista järkevää maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa. Kriisin edetessä nämä tilanteet ovat vielä vaihdelleet nopeasti. Joissakin asioissa Suomi on ollut hyvin vetovoimainen, kuten esimerkiksi perheen yhdistämisen osalta tai jonkun lähtömaan turvallisuustilanteen määrittelyn eli positiivisten turvapaikkapäätösten todennäköisyyden takia. Siksi se on aiheuttanut jonkun maan kansalaisten suhteellisesti suuremman tulon Suomeen. Eli kyllä, Suomi on joissakin asioissa vetovoimainen, mutta me olemme pyrkineet tekemään näitä ratkaisuja, ja teemme niitä koko ajan, joilla me olisimme sillä eurooppalaisella ja vähintään, mikä tärkeää, pohjoismaisella tasolla, jolloin meillä ei ole erityisiä vetotekijöitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Sitten vielä sanon sen uudestaan, kun komissio antoi viime viikolla esityksen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän kehittämisestä, että kyse ei siis ollut pelkästään Dublin-järjestelmän uudistamisesta, joka tietenkin on siinä yksi kova ydin ja tulee herättämään erittäin suurta keskustelua, koska se pitää sisällään muun muassa nämä mahdolliset jakomekanismit tai ainakin niiden esitykset. Mutta paljon oleellisempi asia on se, että siinä esityksessä lähdetään nyt ensimmäisen kerran komission aloitteesta keskustelemaan koko turvapaikkajärjestelmän ja sitä myötä maahanmuuttopolitiikan uudistamisesta, kun sen pitää lähteä siitä, että meillä olisi mahdollisimman yhtenäiset käytännöt Euroopan unionin eri maissa. Meillä pitää olla selkeät toimintatavat ulkorajoilla, meillä pitää olla selkeä prosessi, kun turvapaikanhakija tulee: miten häntä kohdellaan, miten prosessit menevät, miten valitetaan. Kaikki nämä asiat on mielestäni käytävä läpi ja tehtävä tarvittavia lainsäädäntömuutoksia.

Puhemies Maria Lohela: Täällä olisi vielä halua käydä debattikierrosta, niin että ministerillekin tarjoutuu vielä puheenvuoromahdollisuus.

16.18 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On totta kai tunnistettava, että esimerkiksi vihreiden ja perussuomalaisen välillä on tässä varmasti maailmankuvaeroakin. Te puhutte turvapaikanhakijoista jokaisesta pakolaisena, annatte ymmärtää, että jokaisella, ennen kuin edes pakolaisstatusta on, on perusteltu syy tulla Eurooppaan, kun taas moni tutkimus osoittaa, että moni näistä tulijoista hakee vain parempaa elintasoja eikä ole perusteltua vainoa tai muuta vastaavaa syytä. (Välihuutoja)

Toinen mielenkiintoinen oli tässä edustaja Tuppurainen, joka myönsi, että moni näistä nuorista miehistä — harvinaista kyllä, myönsi myös, että useimmat näistä ovat nuoria miehiä, jotka Suomeen ovat tulleet — haluaa todellakin tulla muistakin syistä kuin vain oman turvansa vuoksi, tuodakseen jonkun muun tänne. Tässä täytyy meidän olla tarkkana ja pitää se linja, mikä on yhteispohjoismainen linja. Ja yhteispohjoismaista linjaa luo tällä hetkellä esimerkiksi Ruotsi, missä on otettu käyttöön muun muassa ikäraja avio- ja avopuolisolle sekä perheenkokoajalle. Jos me näistä esittäisimme yhteispohjoismaista linjaa, niin sama huuto täältä vihreiltä tulisi kuin tälläkin hetkellä.

16.20 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elolle haluaisin todeta: Te puhutte aina elintasopakolaisista. Nyt te puhutte, että tänne tulee ihmisiä paremman elämän toivossa ja heillä ei pidä olla oikeuksia. No, eihän heillä olekaan, kun eiväthän he ole pakolaisia siinä tapauksessa. Kenellä tahansa on oikeus mennä toiseen maahan ja etsiä töitä ja kysyä, että voinko minä jäädä tänne ja yrittää rakentaa elämää. Se on aivan eri asia kuin olla pakolainen. Siihen on kansainväliset, humanitääriset kriteerit, kuka täyttää pakolaisen määritelmän. Perheenyhdistämiset, kaikki nämä muut asiat koskevat ainoastaan pakolaisia. (Ben Zyskowiec: Höpö höpö!) Käsitettä "elintasopakolainen" ei ole olemassa.

16.20 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin korjaus edustaja Modigille: Nimenomaan työperäisillä maahanmuuttajilla on jo nämä toimeentuloedellytykset — siis on jo nämä toimeentuloedellytykset. Nyt tulevat toissijaisen suojelun saavat samaan ryhmään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Mutta tämä peruskysymys: Kysytään, haluaisimmeko me olla näiden turvapaikanhakijoiden asemassa. Emme haluaisi. Haluaisimmeko, jos olisimme, että perheemme pääsee? Kyllä haluaisimme. Ei tästä ole epäilystäkään. Tämä on asian toinen puoli.

Toinen puoli on se, haluammeko me täällä Suomen eduskunnassa, että Suomi on poikkeuksellisen vetovoimainen turvapaikanhakijoiden näkökulmasta. Haluammeko todellakin toistuvan sen, mitä tapahtui viime vuonna? Kysyn uudelleen teiltä, vastatkaa joku. Haluammeko me, että kymmenettuhannet, parhaimmillaan sadattuhannet turvapaikanhakijat eteläisestä Euroopasta tulevat halki koko Euroopan sen takia, että Suomessa perheenyhdistäminen esimerkiksi on mahdollisempaa kuin muissa maissa? Ummistatteko silmänne tältä ongelmalta vai sallitteko, haluatteko, että tämä toistuu?

16.21 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietenkin aivan selvää, että EU-tasoisia ratkaisuja pitää pystyä löytämään, mutta vastavuoroisesti kysynkin edustaja Zyskoviczilta, haluaako säästöjen hengessä puhuva kokoomus lisätä kustannuksia lisäämällä byrokratiaa, lisäämällä omaehtoisten turvapaikanhakijoiden määrää, lisätä kustannuksia heikentämällä kotoutumista ja lisätä kustannuksia ruuhkauttamalla suomalaisia lähetystöjä.

Ehkä se kaikkein isoin kysymys liittyy tähän yhteiskuntakuvaan, ja kysynkin edustaja Zyskovicz, teiltä, haluatteko te sellaisen oikeusvaltion, jossa ihmisoikeuksien toteutuminen ja oikeus muun muassa perheeseen riippuu ihmisten tuloista ja varallisuudesta. Kaikki ihmiset ovat toistensa kanssa tasavertaisia, mutta ilmeisesti jotkut ihmiset ovat vielä enemmän tasavertaisia riippuen varallisuudesta.

16.22 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan edustaja Aallolle.

Mitä ensinnäkin tulee säästöihin, niin tämä ei ole mikään säästölaki. Mutta kysyn kuitenkin edustaja Aallolta: kummat kustannukset ovat suurempia, ne, jotka tässä tulevat mahdollisen byrokratian lisääntymisestä tuloharkinnassa, vai ne kustannukset, jotka tulevat siitä, että kymmenettuhannet Eurooppaan saapuvat turvapaikanhakijat hakeutuvat nimenomaan Suomeen, eivät Saksaan, eivät Itävaltaan, eivät Tanskaan, eivät Ruotsiin, eivät Norjaan vaan nimenomaan Suomeen, sen vuoksi, jos meillä tämä perheenyhdistämisen mahdollisuus olisi selvästi sallivampi kuin kaikilla muilla Euroopan mailla? Kumpikohan maksaa enemmän: nämä byrokratiakustannukset vai se, jos toteutuu se, mitä toteutui viime vuonna — kymmenettuhannet irakilaiset halki koko Euroopan saapuivat vielä Suomeen?

Haluatteko te tätä? Suljetteko silmänne tältä puolelta, mikä tässä asiassa myös on relevantti, vai haluatteko te tätä? Minä sanon suoraan: en halua tänne kymmeniätuhansia irakilaisia turvapaikanhakijoita joka vuosi.

16.23 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn edustaja Zyskoviczilta, kuinka paljon maksaa se, että kotoutuminen ei onnistu. Kaikissa keskusteluissa toistuu aina uudestaan ja aina uudestaan, kuinka kallista on nimenomaan se, että tänne Suomeen tulleiden ihmisten kotoutuminen ei onnistu, ja nyt pyritään tekemään sellaista lainsäädäntöä, joka heikentää tuntuvasti ihmisten kotoutumisen mahdollisuuksia. Toki harmaantuva Suomi tarvitsee myös uusia ihmisiä, sekin on hirveän tärkeä asia. Senkin voisi kuvitella, että taloudesta puhuva kokoomus haluaa parantaa Suomen huoltosuhtetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

16.24 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on ensinnäkin tärkeää se, että nämä tulorajat eivät koske Suomen kansalaisia, se on mielestäni oikea linjaus ja se ratkaisee jo tästä asiasta aika paljon. Sitten haluaisin lisäksi sanoa tähän asiaan sen, että jos me emme seuraisi muiden Pohjoismaiden käytäntöjä, niin kyllä me toimisimme sillä tavalla, että minun on kyllä vaikea ymmärtää, miten me olisimme se ainoa, joka ei tässä linjassa ole mukana. Kysyisin mielelläni edustaja Aallolta: Teidän veljespuolueenne on Ruotsissa hallituksessa. Miten he ovat voineet olla mukana hallituksessa tekemässä vielä tiukempia linjauksia siellä, jos eivät nämä maailman realiteetit olisi tällä hetkellä sellaiset, että nyt on realismin voitettava idealismi ja katsottava näitä asioita realistiselta pohjalta?

16.25 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä toistellaan nyt kutakuinkin perättömiä väitteitä. Minä en tiedä, onko kukaan lukenut tätä itse lakiesitystä. Tästäkin käy jo alustavasti ilmi, että ei ole olemassa mitään "muut Euroopan maat" ja sitten yksinäinen Suomi, joka antaa ovien ja ikkunoiden olla auki. On hirvittävä joukko erilaisia ratkaisuja perheen yhdistämisen hoitamiseksi, jopa Pohjoismaissa. Suomen ei ole mikään pakko päätyä just sellaiseen ratkaisuun, joka tässä esityksessä tehdään.

Edustaja Zyskiewicz kysyi tässä, haluammeko me viime syksyn toistuvan liberaalin perheen yhdistämispolitiikan vuoksi. Viime syksynä Ruotsilla oli liberaalimpi perheen yhdistämispolitiikka kuin meillä, ja siitä huolimatta Ruotsista tultiin meille tänne kymmenintuhansin. Minun mielestäni se on hyvä esimerkki ja kertoo siitä, että perheen yhdistämiskäytännöt eivät yksistään johda ihmisiä tekemään näitä valintoja, mihin (Puhemies koputtaa) ihmiset kulloinkin asettuvat, vaan kysymys on paljon monimutkaisemmasta.

16.26 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Aalto kysyi, mitä maksaa, ellei kotoutuminen onnistu ja niin edelleen. Maksaa paljon. Mutta tiedätkö, edustaja Aalto, se maksaa vielä enemmän, jos näitä kotoutettavia on tuhansia tai kymmeniätuhansia enemmän, eikö totta? Kotoutumisen epäonnistuminen maksaa, mutta jos täällä on vuosittain turvapaikanhakijoita tuhansittain tai kymmeniätuhansia enemmän kiitos sen, että meillä ei ole sellaista perheen yhdistämisen tilannetta kuin on kaikissa muissa maissa, niin se tulee erittäin paljon kalliimmaksi. Mutta, edustaja Aalto, niin kuin sanoin, tähän ei nyt ensisijaisesti ole mikään säästölaki.

Edustaja Kontula, olen lukenut tätä esitystä, ja täällä sivuilla 14, 15, 16 kerrotaan, että käytännössä kaikissa muissa Euroopan maissa on tai on tekeillä tiukennuksia kansainvälistä suojelua saavien ihmisten perheen yhdistämiseen. Jos Suomi ei tekisi mitään, mitä te ilmeisesti kannatatte, niin totta kai me olisimme poikkeuksellisen vetovoimainen maa.

16.27 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu Suomen parlamentissa ja kaikki muut keskustelut muidenkin EU-maiden parlamenteissa kuvastavat aika pitkälti sitä, minkä takia jo vuonna 1999 Euroopan unioni — silloin muuten Suomen puheenjohtajakaudella — päätti, että unionin alueelle tarvitaan yhtenäistä turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaa. Aika lailla tämän puutteesta johtuen nyt olemme sitten tässä suossa, että joudumme tätä kinastelua jokaisen maan parlamentissa käymään.

Mutta liittyen tähän nyt käsillä olevaan esitykseen ehkä ne kolme keskeisintä ongelma-kohtaa: Ensimmäinen on nimenomaan tämä alaikäisten lasten asema, ja siitä on paljon käyty keskustelua. Toivoisin, että siinä valiokunta olisi tarkkana. Toinen liittyy määräaikaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

turvapaikan saaneiden osalta, tämä kolme kuukautta, mikä on kyllä turhan lyhyt. Sitten kolmanneksi on vielä nämä tulorajat, mitkä voisivat kyllä joustaa alaspäin. Näissä asioissa toivon, että hallintovaliokunta sitten järjellisyudessa katsoo ja miettii, miten tätä voisi hie-
man parantaa.

16.28 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta täällä edus-
taja Zyskowiczin puheessa on kyllä sitä arkirealismia. Meidän on pakko reagoida, ja nämä
suhteet ovat, mitä ovat. Ymmärrän kyllä toki ne inhimillisetkin näkökulmat, mutta meidän
on pakko hakea sopivaa tasapainoa auttamisen ja meidän yhteiskunnan rakenteiden ja kes-
tävyysnäkökulmasta.

Mutta sitä mietin, että jos joku saa tänne Suomeen laillisen oleskeluluvan, niin on se toki
kyllä hieman ongelmallista, jos ne tulorajat ovat sellaisia, että vaikka hän saisi työehtoso-
pimuksien ja muutenkin asiallisen palkkauksen kautta kokopäivätyön, niin senkään jäl-
keen nämä tulot eivät riittäisi tähän. Minusta tämä on kyllä kysymys, johon ministerikin
täällä vastauksessaan viittasi, eli on syytä varmaan tarkistella, mitkä ovat asianmukaisia ra-
joja tästä näkökulmasta ja tietenkin myös siitä näkökulmasta, että jos joku tänne saa todel-
la oleskeluluvan, niin kyllä silloin sitä kotouttamista auttaa se, että myös perheasia on jär-
jestyksessä.

16.30 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sopii kiittää
edustaja Lohea tuosta rakentavasta puheenvuorosta. Juuri tällä tavalla jos me tarkastelem-
me, me löydämme sen Suomen tien ja sen maan tavan, joka tukee tänne saapuneiden ko-
toutumista.

Kun on viitattu tähän pohjoismaiseen viitekenttään useammankin kerran, esimerkiksi
Ruotsissa näitä tiukennuksia on tehty määräaikaiksiksi — määräaikaiksiksi. Meillä näitä tiu-
kennuksia säädetään toistaiseksi voimassa oleviksi, mikä on aivan päätöntä.

Mitä tulee tähän edustaja Elon esittämään näkemykseen siitä, että tänne on nyt saapunut
nuoria miehiä viime vuonna paljon, niin kyllä näin on ja sille on aivan luonnollinen syy:
nuoret miehet ovat paenneet Syyrian sotaan, Isisin terroria Irakissa, (Välihuutoja) epäjär-
jestystä Afganistanissa, Talibania. Erittäin vaarallisista oloista ovat lähteneet vaaralliselle
matkalle, koska he ovat niitä, joiden katsotaan parhaiten voivan suoriutua tuosta matkasta.
Ajatuksena on, että he voivat tuoda puolisonsa, alaikäiset lapsensa turvallista reittiä pitkin,
ja siitähän perheenyhdistämisessä on kysymys: luoda niitä laillisia, turvallisia reittejä saa-
pua turvaan. Se matka todellakin on vaarallinen. Meidän kaikkien muistoissa (Puhemies
koputtaa) on se kuva siitä pienestä pojasta, joka huuhtoutui Välimeren rannalle.

16.31 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti mielenkiintois-
ta, että Irakista paetaan Syyrian konfliktia, mutta vastatakseni siihen ihmettelyyn, miksi
Ruotsista irakilaiset ovat tulleet sitten kuitenkin Suomeen, vaikka Ruotsissa on ollut libe-
raalia perheenyhdistämispolitiikkaa, sehän johtuu siitä, että he ovat tienneet tilastoista, että
Suomesta irakilaiset ovat saaneet paremmin oleskeluluvan ja itse asiassa perheenyhdistä-
misenkin. (Ben Zyskowicz: Kyllä!)

Edustaja Aalto tässä kysyi, että mitä maksaa. No, mitä maksaa teidän vaatimanne libe-
raali maahanmuuttopolitiikka? Ruotsissa se on maksanut tutkija Jan Tullbergin tutkimuk-
sen mukaan 250 miljardia kruunua vuodessa ennen tätä turvapaikanhakijakriisiä, 7 pro-
senttia Ruotsin bruttokansantuotteesta. Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömistä 51 prosenttia on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

ulkomaalaistaustaisia. Virallinen Ruotsi myöntääkin heidän tilastokeskuksensa työllisyysraportissa vuodelta 2013: "Sekä ulkomailla syntyneet että vanhusväestö ovat vähemmän työelämässä, mikä vaikuttaa tulevaisuuden työmarkkinoihin ja huoltosuhteeseen." Ei ole Ruotsissa mennyt niin kuin Strömsössä eikä mene Suomessakaan, jos tuolla linjalla mennään, mitä edustaja Aalto haluaa.

16.32 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee erilaisiin tutkimuksiin, niin on hyvä katsoa vähän erilaisia tutkimuksia. Ruotsissakin on arvioitu, että talouskasvun takana ovat myös ulkomaalaiset. (Eduskunnasta: Totta kai!) — Totta kai, totta kai.

Minusta edustaja Lohi käytti hyvän puheenvuoron täällä aikaisemmin. On aivan selvä asia, että Suomen pitää osana Euroopan unionia reagoida, mutta miten reagoidaan, tämä on se asian pihvi. (Välihuutoja) Tämä, mitä hallituksen esitys tekee, on, että se pahentaa ongelmaa, se ei ratkaise sitä ongelmaa itsessään. Kuinka paljon maksaa, edustaja Zyskowicz, Suomen huoltosuhteen heikkeneminen, kuinka paljon maksaa se erittäin huono kotouttaminen? Suomeen ei ole tulossa niin valtavia määriä, täällä on jo rajaavia tekijöitä: on ilmasto, on vaikeata kieltä, on myös sitä, että tämä kustannustaso on aika korkea.

Edustaja Satoselle: Kuten edustaja Tuppurainen jo sanoikin, Ruotsissa on kyseessä määraaikainen kysymys. Vihreät Ruotsissa, vihreät Suomessa eivät ole veljiä keskenään.

16.33 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tähän huoltosuhteeseen tulee, niin se on tärkeää, että huoltosuhde paranee, ja sen takia esimerkiksi me kannatamme hyvin voimakkaasti työperäistä maahanmuuttoa, toki tällä hetkellä lähinnä niille aloille, joilla meillä on työvoimapulaa. Mutta kyllä rehellisyyden nimissä on sanottava, että kyllä tämän turvapaikkapolitiikan kautta kestää aika pitkään ennen kuin huoltosuhde lähtee paranemaan, kyllä alkuvaiheessa vaikutus on ihan päinvastainen.

Mutta olen siitä samaa mieltä, mitä edustaja Lohi täällä sanoi ja mihin Tuppurainenkin viittasi, että silloin kun pystyy itse itsensä täällä elättämään ja perheensä elättämään, niin silloin pitää olla oikeus saada se perheen yhdistäminen. Tietääkseni onkin niin, että tässä tulorajassa voidaan ottaa huomioon esimerkiksi todelliset asumiskustannukset, jotka esimerkiksi maaseudulla saattavat olla merkittävästi pienemmät kuin pääkaupunkiseudulla tai isoissa kaupungeissa. Joustomahdollisuus on jo nykyisin olemassa, ja se tulee olemaan myös tässä. Toivon, että sitä niissä tilanteissa käytetään, kun se on mahdollista ja järkevää. (Eduskunnasta: Entäs ne lapset?)

16.34 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Valitettavasti tätä joustoa käytetään nykyäänkin myös ylöspäin.

Edustaja Elo, sen perusteella, mitä me tällä hetkellä tiedämme viime syksyn tapahtumista, todennäköisin syy sille, miksi niin moni ihminen hakeutui nimenomaan Suomeen, olivat ne väärät huhut, joita oli liikkeellä Irakissa Suomen tilanteesta, eivät siis ne tiedot, mitenkä meidän järjestelmä toimii, vaan se, mitä siitä ei tiedetty — ehkä yksittäisenä symbolisena tekona tämä Sipilän lupaus oman tilansa käyttöönotosta turvapaikanhakijoille.

Edustaja Zyskowicz, olette oikeassa, että useimmissa maissa kiristetään perheen yhdistämistä, mutta perheen yhdistämisen ehtoja voidaan kiristää monella eri tavalla ja eri maisissa se ollaan tehty eri tavoin. Nyt Suomessa tehdään yksipuolisesti niin, että köyhiltä vie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

dään oikeus perheeseen. Muissa maissa on tehty erilaisia ratkaisuja, sekä eritasoisia että erilaisia mahdollisuuksia avaavia.

16.35 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä turvapai-kanhakijamiehet, joita viime syksynä tuli, ovat isolta osin perheettömiä nuoria miehiä. Nyt suunniteltavat kiristykset, mitä ollaan tekemässä, estävät sen perheen etsimisen myöhemmin sieltä kotimaasta. Olen itse sitä mieltä, että tällaiselle maahanmuuttajalle kotoutuminen onnistuu paremmin, kun se on suomalainen perhe.

Ministeri Orpo puhui hienosti siitä, että meidän on tarkasteltava tätä pohjoismaista tasoa. Tanskassa on ulkomaalaisille ja maan kansalaisille seuraavat vaatimukset: 24 vuoden ikäraja avio- ja avopuolisolle ja perheenkokoajalle puolisoiden perheenyhdistämisessä. Norja on ottamassa käyttöön maan kansalaisille, ja ulkomaisillekin tietenkin, Tanskan esimerkin mukaisen 24 vuoden ikärajan perheenyhdistämisessä. Norja on myös pidentämässä perheenkokoajan asumisaikaedellytyksen neljään vuoteen. Ja sitten Ruotsi on laajentamassa toimeentuloedellytyksen maan kansalaisiin (Puhemies koputtaa) ja kaikkiin ulkomaalaisiin perheenyhdistämisessä. Eli Suomi ei saa jäädä näistä jälkeen. Tämä on hyvä askel eteenpäin.

16.36 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohi käytti hyvän puheenvuoron, jossa hän totesi, että esimerkiksi nämä tulorajat ovat liian korkeita. Tässä on tullut muutakin kritiikkiä.

Se, mikä minua häiritsee esimerkiksi tässä esityksessä, on se, että ministerikin tuolla totesi, että te tulette vielä kiristämään näitä, tai selvitätte, mutta siis suomeksi sanottuna se hän tarkoittaa sitä, että te tulette vielä kiristämään tätä tilannetta tästä. Eli te ette tule otta-maan yhtään huomioon näitä asioita käytännössä.

Toinen asia on se, että puhuitte myös siitä, että suomalaisille on tulossa tulorajoja, tai selvitätte, mutta käytännössä sekin tarkoittaa sitä. Nämä sanat ja teot eivät oikein kohtaa. Voisitteko te nyt tarkentaa, mitä tässä on tapahtumassa, eli onko tähän tulossa lisää kiristyksiä, vai otatteko näitä kritiikkejä huomioon?

Puhemies Maria Lohela: Listalla on vielä kolme puheenvuoroa ennen ministerin mahdollisuutta vastata.

16.37 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä sekä edustajat Aalto että Kontula sanoivat, että "emme hyväksy teidän ratkaisuanne". Jäin odotamaan, mikä on teidän ratkaisunne. Haluatteko kiristää perheenyhdistämisen ehtoja esimerkiksi asumisaikaa pidentämällä, ikärajoja tai muita ratkaisuja, joita edustaja Eerola esitteli muissa maissa tehdyn? Tähän ei ole tullut vastausta.

Sitten edustaja Aalto tiesi, että ei tule sellaisia määriä, mitä täällä olen tuonut esiin. Näitä kaikkiahan me pidimme aivan mahdottomina määrinä, kunnes viime vuonna se tapahtui. Tuli kymmeniätuhansia yhtenä vuonna.

Puhemies! Peruskysymys, johon en ole saanut vastausta: Kun myönnämme, että tässä on näitä inhimillisiä ongelmia ja humanitaarisia ongelmia, jotka ovat todellisia, niin olen kysynyt teiltä, mikä on teidän suhtautumisenne tähän toiseen puoleen eli siihen puoleen, että Suomi jättäisi nämä tekemättä ja olisi poikkeuksellisen vetovoimainen maa koko Eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

roopassa. Miten te suhtaudutte? Suljetteko silmänne tältä puolelta vai oletteko sitä mieltä, että tervetuloa kymmenettuhannet uudet turvapaikanhakijat Suomeen joka vuosi?

Viimeiseksi sanon, että kyllä, näitä yksityiskohtia on hyvä valiokunnassa tarkastella.

16.39 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tarvetta yhtenäistää näitä käytäntöjä niin Pohjoismaissa kuin Euroopassa, eli en kuulu niihin, jotka... Tältä osin tämä vastaa edustaja Zyskowiczille mahdollisesti. Mutta sen haluan sanoa edustaja Zyskowiczille, että jos toisen maailmansodan holokaustin jälkeisen exoduksen osalta Eurooppa vaikkapa olisi toiminut — tai Iso-Britannia, Yhdysvallat — vielä humaanimmin, niin ehkä monia ongelmia olisi myös voitu etukäteen ehkäistä, (Ben Zyskowiczin välihuuto) ennen kaikkea inhimillisiä ongelmia ja niin poispäin. Samaa sympatiaa ja ymmärrystä me tarvitsemme myös tänä aikana tämän päivän exoduksen osalta.

Sen kautta olenkin tyytyväinen, että saan olla hallintovaliokunnassa käsittelemässä tätä asiaa, koska hallintovaliokunnassa on hyvä yhteistyöhenki käsitellä myös vaikeita asioita. Välillä tulee näitten asioiden käsittelyn aikana täällä salissa sellainen tunne, että tässä edustajakin tarvitsee turvapaikkaa, kun tunnelma kiristyy kohtuuttomasti.

16.40 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos mitään ei tehdä, niin kuin täällä oppositio vaatii, niin on tietysti aivan selvä asia, että Suomen veto-voimaisuus muihin maihin verrattuna kasvaa, kun muut menettelevät näin kiristämällä. Tässä mielessä on aivan rehellistä, että juuri nyt, ennen kuin ollaan näissä tilanteissa ja niissä luvuissa, mitä ministeri mainitsi — tänä vuonna 17 000, ensi vuonna 28 000 plus sitten kasvuvaikutukset — on tehtävä näitä päätöksiä. Tämä päätös, joka on EU-direktiivin mukainen, on viisas päätös.

Täällä on tullut moneen kertaan todettua, että toimeentuloedellytys arvioidaan aina tapauskohtaisesti, niin kuin tämän esityksen 39 §:ssä sanotaan. Tässä mielessä tämä on ikään kuin tilapäinen, eli Migri voi näitä rajoja tarkistella milloin tahansa. Tämä on juuri viisas menettely ja vastuullinen menettely niin meidän kannaltamme (Puhemies koputtaa) kuin näiden tulijoidenkin.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpolle sitten loppuun 5 minuuttia, ja sitten käydään tuon puhujalistan pariin.

16.41 Sisäministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Luen ensin pienen pätkän: "Oikeus perhe-elämään on perusoikeus, joka on suojattu muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on lausunut, että se ei pidä kohtuuttomana vaatimusta, että maahan sijoittuneen ulkomaalaisen on osoitettava riittävän itsenäiset, pysyvät tulot, joiden avulla hän voi huolehtia perheenyhdistämisessä tarkoitettujen perheenjäsenen toimeentulosta, mutta tuomioistuin on kuitenkin tutkinut, onko toimeentulovaatimus yksittäistapauksissa kohtuullinen." Tämä meidän esityksemme on tämän mukainen, koska se kuitenkin pitää sisällään yksilöllisen tarkastelun. Siitä tullaan vielä kerran niihin tulorajoihin, joista siis olen sitä mieltä, että minusta ne on hyvä käydä valiokunnassa läpi. Nyt ne luvut, joista on paljon puhuttu, perustuvat siis STM:n ja Migrin väliseen yhteistyöhön. STM on arvioinut yhdessä Migrin kanssa sen tason, joka tarvitaan, jotta ei tarvitse turvautua toimeentulotukeen. Mutta toivon, että käsittelette ja käytte läpi valiokuntakäsittelyssä kaikki tästä syvemmälle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Otan nämä Pohjoismaat vielä esimerkiksi. Ensin totean, että minusta Ruotsi on kaikkein oleellisin verrokkimaa meidän kannaltamme ja erityisesti siksi, että Norja ei kuulu Euroopan unioniin, Tanska on liittymissopimuksessa neuvotellut itselleen itsenäisen maahanmuuttopolitiikan ja Islanti ei ehkä ole niin relevantti. Eli siis tämä osoittaa sen, kuinka vaikea tämä toimintaympäristö on. Ja sitten kun myös katsotaan, miten turvapaikanhakijat ovat sijoittuneet Euroopan maihin, niin me löydämme sieltä akselin Itävalta—Saksa—Hollanti—Tanska—Ruotsi—Suomi. Eli siis näiden maiden vertaaminen on oleellista, ja niiden suhteen mielestäni tämä esitys on hyvinkin tasapainoinen.

Yleisemmin tilanteesta: Juuri tänään me olemme siinä tilanteessa, että viimeisen seitsemän vuorokauden aikana Suomeen on tullut 42 turvapaikanhakijaa. Syyskuussa me elimme yhdenkin päivän, jolloin turvapaikanhakijoita oli 650 — yhtenä päivänä. No, tähän on monia syitä, mutta yksi syy, mikä on vähentänyt turvapaikanhakijoiden määrää merkittävästi, on se, että me olemme tehneet kiristyksiä eri puolilla lainsäädäntöä ja meidän toimintatavoissamme ja yhdenmukaistaneet niitä eurooppalaiselle tasolle ja nimenomaan suhteessa näihin verrokkimaihin. Mutta pitää rehellisyyden nimissä sanoa sekin, että suuri merkitys on sillä, että esimerkiksi Ruotsi aloitti marraskuun 22. päivä sisärajatarkastukset, joista kävimme erittäin pitkän keskustelun pohjoismaalaisten kollegoiden kanssa, että Dublin-sopimuksen henkeen ei kuulu se, että voi vain kävellä läpi maiden.

Eli siis tässä on niin monimutkaisesta kokonaisuudesta kysymys, että siinä kaikki vaikuttaa kaikkeen, ja vaikka saattaa kuulostaa jankuttamiselta, niin sanon edelleen, että ai-noat kestävät ja humanitkin ratkaisut löytyvät siitä, että me löydämme tulevien viikkojen ja kuukausien keskustelujen aikana yhteisen eurooppalaisen turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan linjan. Hallitus tulee omalta osaltaan linjaamaan taas omia kantojaan tulevissa ministerivaliokunnissa, ja tähän linjaustyöhön tietenkin sitten eduskunnan valiokunnat, hallintovaliokunta ja suuri valiokunta ensisijaisesti, tulevat mukaan. Nyt on erittäin tärkeää se, että Suomi on aktiivinen, ja sitä me kyllä olemme olleetkin.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

16.45 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Suomen vastuulla on hallitusohjelman mukaisesti vähentää turvapaikanhakijoiden vetovoimatekijöitä, pitää huolta rajaturvallisuudestamme ja laittaa käytäntöön hallituksen turvapaikkapoliittisen ohjelman erinomaiset linjaukset. Ohjelmaan kuuluu perheenyhdistämisen ehtojen tiukentaminen.

Tämä esitys ulkomaalaislain muuttamisesta on kiireellinen, sillä siirtolaiskriisin aaltojen pauhatessa toimeentuloedellytyksen tiukennus on saatava voimaan mahdollisimman pikaisesti. Mikäli perheessä on esimerkiksi puoliso ja kaksi lasta, niin perheenkokoajalla pitää olla 2 600 euron nettotulot kuukaudessa, muutoin hän ei voi tuoda perhettään Suomeen. Kun muistetaan, että tietyt tuet, kuten esimerkiksi lapsilisät tai opintotuki, lasketaan tuloksi, asetettava nettotuloraja on täysin kohtuullinen.

Hallituksen asettaman työryhmän jatkoneuvotteluissa on asetettava lakiin mahdollisimman usea niistä velvoitteista, jotka direktiivi sallii ja joiden toimeenpanosta on yhdessä hallituksessa sovittu. Tällaisia ovat asunto- ja asumisaikaedellytys, aviopuolison ja perheenkokoajan ikä- ja kielitaitoedellytykset. Kielitaidon osalta perheenkokoajan olisi syytä läpäistä jonkin tasoinen suomen kielen testi, jotta hän voisi hakea oleskelulupaa perheenjäsenilleen. Sama vaatimus voitaisiin esittää myös tänne pyrkiville perheenjäsenille. Lisäk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

si perheenkokoajalta olisi vaadittava kahden vuoden asumista Suomessa, jota ennen perhe ei voi hakea oleskelulupaa.

Kansalaisten on syytä tietää ja vasemmisto-opposition erityisen tietoisia oltava, että perheen yhdistämisen tiukennuksia on jo toteutettu muualla Euroopassa huomattavasti laajemmin. Esimerkiksi Tanskassa, Norjassa ja Ruotsissa on asetettu ikäraja avio- ja avopuolisolle sekä perheenkokoajalle. Näissä maissa todellista turvaa hakevat saavat direktiivin mukaisesti oikeuden yhdistää perheensä tavalla tai toisella. Useat muut maat ovat asettaneet kaikenlaisia muitakin ehtoja ja edellytyksiä, jotka ehkäisivät tehokkaasti elintasopakolaisuutta.

Sosialidemokraatit ovat osoittaneet tuntuvaa pelivaraa puolueen maahanmuuttopoliittisessa linjassa, minkä todistavat paitsi tämä debattikeskustelu, joka tänään käytiin, myös puolueen puheenjohtajien viime vuosina tekemät linjaukset. Yle Uutiset kertoi 12. elokuuta 2010, kuinka edustaja Urpilainen kritisoi kovin sanoin perussuomalaisten maahanmuuttokriittisen ryhmän niin sanotun Nuivan manifestin pakolaislinjauksia. Sosialidemokraattien puheenjohtaja Antti Rinne kommentoi Yle Uutisille 8. joulukuuta 2015, että hallituksen maahanmuuttopoliittinen toimenpideohjelma vaikuttaa erittäin hyvältä. "Tällä hetkellä näyttää siltä, että SDP voisi kannattaa kaikkia" — kaikkia — "toimenpiteitä ja olla tukemassa sitä, että ne viedään eteenpäin", Rinne totesi.

Kunnioitettu puhemies! Iltalehti arvioi pääkirjoituksessaan 16. tammikuuta 2016: "Vuoden 2011 eduskuntavaalien alla julkaistu Nuiva Vaalimanifesti on pitkälti jo todellisuutta." Näin demareiden Urpilaisen johdolla vuonna 2010 vastustama maahanmuuttopoliittika on vuonna 2016 demareiden Rinteen johdolla kannattamaa todellisuutta. Ja kuten saatoimme kuulla tänään ryhmänjohtaja Lindtmanin suusta, taitaa olla vielä harjattavaa ryhmässä, jotta kaikki tulevat tälle Rinteen ja Lindtmanin linjalle. Tosin tämän linjan toteuttajana on hallitus, jossa maahanmuuttopoliittista linjaa demareiden sijaan ajaa johdonmukaisella linjallaan perussuomalaiset. Toveri tuuliviiri kääntyy kulloistenkin aikojen mukana.

Hallituksen esitys on hyvä alku perheen yhdistämisdirektiivin täysimääräiselle soveltamiselle. Jos uudistuksia ei tehdä, Suomen perheen yhdistämislinja on vaarassa jäädä Pohjoismaiden löysimmäksi ja näin yhä merkittäväksi vetovoimatekijäksi turvapaikanhakijoille.

16.50 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Läpi viime vuoden Suomessa puhuttiin siitä, että miksi nyt autetaan vain miehiä, miksi ei auteta naisia, miksi ei auteta lapsia. Nyt kun meillä vihdoinkin on mahdollisuus auttaa näitä naisia ja lapsia, hallitus pamauttaa oven kiinni heidän nenänsä edestä. Me tiedämme, että tänä vuonna Eurooppaan paenneista ihmisistä suurin osa on naisia ja lapsia. Heitä on aikaisemmin ollut vähemmän, koska turvallisia reittejä ei ole ollut. Isät, veljet ja pojat ovat lähteneet vaaralliselle pakomatkalle ensin, koska heillä on parhaat mahdollisuudet selvitä siitä hengissä. Naiset ja lapset tulivat perässä, he tulivat vasta siinä vaiheessa, kun mitään muuta vaihtoehtoa ei ollut, ja he tarvitsevat suojaa nyt.

Arvoisa puhemies! Suomen hallitus on ollut juuri mukana solmimassa sopimusta Turkin kanssa, jossa on hylätty kansainvälinen oikeus ja ihmisoikeudet. Ainoaksi syyksi tähän järjestömyyteen annettiin se, että nyt halutaan torjua ihmissalakuljetusta. Me kaikki tiedämme tässä salissa sen, että paras tapa vähentää ihmisten salakuljetusta on vähentää epätoivoa ja luoda turvallisia reittejä pois sodan jaloista. Perheen yhdistäminen on tällainen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

turvallinen reitti. Tämän reitin sulkeminen lisää epätoivoa, se lisää turvattomuutta, se jättää perheet rikollisten armoille. Jokainen isä tietää, että tekisi mitä tahansa saadakseen perheen luokseen, jokainen äiti ymmärtää, että tästä maailmasta ei löydy sellaista rahasummaa, jota ei olisi valmis maksamaan siitä, että saa oman lapsen taas syliin, ja jokainen ihminen tajuaa, että vanhemman riistäminen lapselta on julminta, mitä ihminen voi tehdä, ja sitä tämä esitys on. Se on julma, se on epäinhimillinen, ja se on väärin.

Arvoisa puhemies! Hallitus rakentaa tällä esityksellä kovaa maailmaa — maailmaa, jossa oikeus omaan lapseen on kiinni lompakon paksuudesta. Hallituksen maailmassa lähihoitajan, lastentarhanopettajan tai bussinkuljettajan työtä tekevällä ihmisellä ei ole oikeutta saada omaa puolisoaan ja omia lapsiaan tähän maahan turvaan. Kun samaa tulorajaa esitettiin suomalaisille, kaikki tässä salissa olivat raivoissaan, koska jokainen ymmärtää, ettei tässä maassa oikeus perheeseen kuulu vain rikkaille.

Käytännössä pakolaisten perheenyhdistäminen on tehty jo täysin mahdottomaksi, mutta erityisen hirveä tämä tilanne on yksinäisten lasten kohdalla, joita ministeri aikaisemmin kutsui ankkurilapsiksi. Sodan kauhuja paenneen lapsen mahdollisuus saada perhe luokseen on tällä hetkellä lähes olematon — nyt siitä tehdään täysin mahdoton. Kun me elämme keskellä historiallista humanitääristä kriisiä, niin humaani hallitus esittelisi meille tällä hetkellä esitystä siitä, miten perheenyhdistämistä voitaisiin helpottaa, eikä sulkisi sitä viimeistään ikkunaa, joka enää on raollaan.

Arvoisa puhemies ja arvoisat hallituksen edustajat! Teihin vetoavat nyt kaikki ihmisoikeusjärjestöt Unicefista Amnestyyn, Pelastakaa Lapsista YK:n pakolaisjärjestöön. Teihin vetoavat nyt kaikki tämän maan uskontokunnat evankelisluterilaisen kirkon arkkipiispasta juutalaisten seurakuntien johtoon, ortodoksikirkon arkkipiispasta Islam-seurakunnan johtoon ja katolisen kirkon piispaan. Mutta jos edes tämä ei saa hallitusta heräämään ja näkemään tämän esityksen julmuutta, niin tässä maassa eletään aidosti aika synkkiä aikoja. Teihin vetoavat nyt kaikki ihmisarvoa ja perhettä puolustavat. Olkaa inhimillisiä, älkää rikko ko perheitä. Perukaa tämä esitys.

16.54 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälisen lain järjestelmä luotiin aikanaan tiukkojen paikkojen varalle. Se luotiin niitä hetkiä varten, jolloinka kansallismaitioiden harkintakykyyn ei täysin voi luottaa, koska oltiin kokemuksen kautta opittu, että aina siihen ei voi luottaa.

Minä sanon, että yksi asia maksaa enemmän kuin mikään muu meidän vaihtoehtoistamme, ja se on ihmisoikeuksista niistäminen. Siihen meillä ei ole varaa, ja erityisesti kriisin aikana meillä ei ole siihen varaa. "Julma" on ehkä paras sana kuvaamaan lakia, jonka ääneen lausuttuna tavoitteena on pitää mahdollisimman moni perhe hajallaan — siis ääneen lausuttuna tavoitteena pitää rakastavaiset erossa toisistaan, pitää lapset erossa vanhemmistaan. Tämä on siis tämän lain ääneen lausuttu tavoite.

Perheenyhdistämisen ehdot ovat jo nyt aivan liian tiukat. Perheenyhdistämistä tulee haakea sellaisesta maasta, jossa Suomella on edustus ja jossa itse oleskelee laillisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jostain päin Afrikkaa perheiden yhdistäminen ei kerta kaikkiaan ole mahdollista, siihen ei ole ihmisillä varaa. He eivät pysty matkustamaan näihin Suomen hakuedustustoihin läpi konfliktialueiden.

Sen lisäksi tulorajat ovat kohtuuttomia matalapalkkaisille ihmisille niissä, missä nämä tulorajat ovat jo käytössä. Tämä aiheuttaa meillä matalapalkka-aloilla sitä, että ihmisten on pakko suostua kohtuuttomiin työehtoihin, koska työn menettäminen tarkoittaisi samalla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

toiveen menettämistä siitä, että joskus saa nähdä perheensä. Lisäksi nämä meidän tulorajat ovat vaikeasti ennakoitavia sen takia, että niitä ei ole tarkkaan kirjattu mihinkään lakiin. Paljon on kiinni viranomaisen harkinnasta: joskus harkinta joustaa alaspäin, valitettavan usein ylöspäin. On käynyt niinkin, että kahta työtä tekevä ihminen, joka kuvittelee saavansa sitä kautta perheensä Suomeen, joka on panostanut aikaa ja varoja siihen, että hakemukset tulisi oikein täytettyä, ei ole sitä perhettään sitten saanutkaan.

Tämä esitys, joka meillä nyt on käsittelyssä, perustuu direktiiviin, jonka mukaan valtioilla on lupa edellyttää perheenyhdistämistä hakevalta henkilöltä tuloja, jotka poistavat riskin sosiaaliturvaan turvautumisesta. Siellä ei siis sanota, että valtiot saavat käyttää näitä tulorajoja tehdäkseen maastaan vähemmän houkuttelevamman, vaan siellä sanotaan, että ne tulorajat ovat sitä varten, että voidaan poistaa riski sosiaaliturvan rasittumisesta. No, meillä on hyvin selkeästi nähtävissä toimeentulotukilaissa, mikä se raja on, jolla Suomessa voi sosiaaliturvaa saada. Pariskunnan kohdalta se on 898 euroa 18 senttiä plus asumiskustannukset, kaksilapsisen perheen osalta 1 284 euroa 9 senttiä plus asumiskustannukset. Asumiskustannuksista miinustetaan asumistuki.

Tässä esityksessä määritelty tulorajat ovat käytännössä kaksinkertaiset näihin toimeentulotuen rajoihin nähden. Kun meillä on ministerinkin täällä siteeraama EU-tuomioistuinten päätös siitä, että tulorajat eivät saa olla kohtuuttomia, niin herää kyllä, ainakin minulla, kysymys siitä, että jos tulorajan tarkoitus on taata, ettei ihminen hae sossusta rahaa, ja sen vuoksi vaaditaan kaksinkertainen tulotaso siihen nähden, mikä oikeuttaisi toimeentulotukeen, niin voidaanko enää silloin puhua kohtuullisesta.

Erityisen julma tämä lakiesitys on siksi, että sen seuraukset kohdistuvat erityisesti epävakaisiin oloihin jumittuviin naisiin ja lapsiin. En minä haluaisi elää vuosikausia erossa rakkaistani, ei kukaan täällä sitä haluaisi. Minun on vaikea kuvitella julmempaa kohtaloa kenellekään meistä.

16.59 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan heti sanomalla, että tätä surkeaa ja epäinhimillistä esitystä oli kauheata lukea, ja nyt kun on kuullut esityksen komppaajia tässä salissa, niin olo on vieläkin hämmentyneempi. Kuinka te kehtaatte esittää jotain näin epäinhimillistä ja näin kylmää? Miten julmaksi sivistysvaltio voi muuttua? Tämä on aivan uskomatonta. Rakkaat ystävät, kysymys on siitä, pääsevätkö ihmiset äitinsä, isänsä, puolisoitensa sekä sisarustensa luokse. Kysymys on rakkaustarinasta, joka päättyy. Kysymys on pojasta, joka ei saa leikkiä äitinsä kanssa. Kysymys on työstä, joka ei voi halata isäänsä. Hallitus ei jätä mitään arvailun varaan.

Viime syksynä varsinkin perussuomalaiset ja useat muutkin, muiden hallituspuolueiden edustajat olivat huolissaan siitä, että tänne tulee vain miehiä eikä tule avun tarpeessa olevia naisia ja lapsia. Mitä tekee nyt hallitus, kun tilanne on toisinpäin? Hallitus haluaa pitää naiset ja lapset poissa Suomesta. Nyt meillä on tämä mustaa valkoisella tässä esityksessä. Miten meni noin niin kuin omasta mielestä, hallitus? (Juho Eerola: Erinomaisesti!)

Arvoisa rouva puhemies! — Kauheata kuulla, että meni erinomaisesti hallituspuolueen edustajan mielestä. — Jostain syystä hallituksessa ei mene perille, että perheenyhdistäminen on elintärkeää kotoutumiselle. Jos Suomessa olisi hätä ja me joutuisimme pakenemaan, kuinka moni meistä kansanedustajista pitäisi hyvänä tilannetta, jossa meidän rakkaamme olisi vielä sodan kauhujen keskellä? Kysyn hallituspuolueiden edustajilta, jotka välihuutelevat: kuinka moni meistä olisi tyytyväisiä ja valmiina rakentamaan tulevaisuutta uudessa kotimaassaan, kun perheemme olisi ties missä ja hädässä? Ei meidän täällä edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

kunnassa pitäisi olla sydämettömien ihmisten kerho vaan meidän tulisi muistaa, että kysymys on ihan oikeista ihmisistä, ihmisistä, joilla on halu päästä lähimpien luokse.

Arvoisa rouva puhemies! Tänne tullut äiti joutuu tienaamaan 2 600 euroa kuukaudessa nettona, jotta saisi puolisonsa ja kaksi lasta Suomeen. Se on hirmuinen määrä rahaa monelle ihmiselle. Se on enemmän kuin ehkä puolet suomalaisista tienaa. Tämän pitäisi soittaa ehkä herätyskelloja tässä vaiheessa. Jos kuvitellaan meidän olevan vaikka paossa, kuinka moni meistä kansanedustajista tienaisi isomman palkan kuin siellä uudessa maassa koko elämänsä viettäneet? Ei varmaan kovin moni. Tässä esityksessä tämä ulotetaan vielä alaikäisiin, eli alaikäisten pitäisi tienata enemmän kuin puolet Suomen kantasuomalaisista. Joo, ei kyllä kuulosta mitenkään järkevältä tämä.

Minä olen niitä harvoja kansanedustajia tässä salissa, joilla on oikeasti kokemusta siitä, millaista on tulla uuteen maahan. Minä muutin tähän maahan 14-vuotiaana ja vieläpä perheenjäseneni luokse. Hmm. Minulle on täydellisen selvää, että minä tarvitsin perheeni apua kotoutumisessa. Jos olisin tullut tänne ilman perhettäni, en varmasti olisi pystynyt keskittymään oman tulevaisuuteni rakentamiseen. Minä en ole mikään ihmeellinen tyyppi. Minä olen ihan tavallinen ihminen, mutta minun perheeni ja ystävieni tuella olen kuitenkin saavuttanut suhteellisen paljon. Pääsin nuorena, 27-vuotiaana, kansanedustajaksi. Olen ensimmäisiä maahanmuuttajakansanedustajia tässä maassa ikinä. Ihan ok tässä on mennyt, mutta minun perheeni ja ystäväni ovat olleet ne, jotka ovat auttaneet.

Kysykää itseltänne, hallituspuolueiden kansanedustajat, pärjäisinkö oikeasti ilman perhettäni tai mitä tekisin ilman perhettäni. Miettikää seuraavia kysymyksiä, kun mietitte näitä uusia lakiesityksiä.

Arvoisa rouva puhemies! Näin lopuksi: Minusta tänne paenneiden ihmisten perheet ovat tärkeitä. Minusta se on tässä se tärkein juttu. Hallituksen esitys on perheitä vastaan. Hallituksen esitys on vastaan sitä, mikä elämässä on tärkeää. Tämä järjetön hallituksen esitys pitää kaataa.

17.05 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen maahanmuuttopolitiikka on vuosikymmenien ajan hakenut tasapainoa. Tavoitteena on aina ollut hallittu maahanmuutto. Maahanmuuton hallinnalla on ajateltu meitä Suomessa asuvia. On koetettu sovittaa taloudellisiin perustein tapahtuvaa maahanmuuttoa työllisyystilanteeseen, asuntotilanteeseen ja julkisten palveluiden tilanteeseen. Hallitun maahanmuuton on ajateltu tukevan myös tänne tulevia, estävän työmarkkinoiden ja asuinalueiden jakautumista ja yksilöiden syrjäytymistä. Hallitun maahanmuuton tasapainotavoitteessa on kuitenkin myös muistettu, että ihmisarvo ja oikeus normaaliin elämään kuuluvat kaikille.

Tätä hallituksen esitystä on erittäin vaikea pitää tasapainoisena. Sen tavoitteissa nousevat esiin maahanmuuton kustannukset ja halu huolehtia siitä, ettei Suomi näyttäydy houkuttelevana paikkana. Se kuulostaa tympeältä. Se kuulostaa luotaantyöntävältä, ja se kuulostaa nurkkakuntaiselta. Esitykseen sisältyvät lakimuutokset ovat päällisin puolin vähäiset, mutta muutosten merkitys voi olla hyvin kauaskantoinen. Nämä vaikutukset ovat omiaan kyseenalaistamaan tänne tulleiden ihmisten oikeuden normaaliin, ihmisarvoiseen elämään, eikä niistä koidu hyvää meille täällä jo asuville.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tänne turvapaikanhakijoina tulleiden ja myönteisen päätöksen saaneiden ihmisten oikeutta perheen yhdistämiseen rajoitetaan. Esitys vaikuttaisi suurimpaan osaan täältä turvaa hakeneista perheellisistä ihmisistä. Vain pienelle osalle turvapaikanhakijoista voidaan tehdä niin kattava turvapaikkatut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

kinta, että YK:n pakolaissopimuksessa tarkkaan rajattu pakolaisasema voidaan myöntää. Valtaosa niistä, joiden kotiin palauttamista emme voi pitää turvallisena, saa oleskeluluvan suojelun perusteella.

On aiheellista tunnustaa, että kysymys on oikeuksien rajaamisesta. Kyseessä ovat ihmiset, jotka tavallisesti ovat käyttäneet koko liikenevän omaisuutensa turvapaikanhakumatkiaan tai joutuneet jättämään sen taakseen, kotimaahansa. He eivät tule tänne riittävän varakkaina eivätkä valmiiseen, hyvin palkattuun työpaikkaan. Kysymys on siitä, että tämän hallituksen esityksen seurauksena perheet jäävät yhdistämättä.

On myös syytä palauttaa mieleen, mistä perheenyhdistämisessä on kysymys. Kysymys on meille tutusta ydinperheestä — puolisosta, lapsista, pienistä alaikäisistä lapsista — ei laajennetuista perheistä, ei suvuista. Maahanmuuttopolitiikassa on monta kertaa toistettu periaatetta "maassa maan tavalla". (Kimmo Kivelä: Hyvä!) Sitä pitää soveltaa nyt. Meidän pitää noudattaa oman kulttuurimme perusperiaatteita, kunnioittaa perhettä. Sosialidemokraattina en voi hyväksyä tästä periaatteesta luopumista. Se on vastoin sosialidemokraattisia arvoja ja perusperiaatteita.

Arvoisa puhemies! Perheenyhdistämistä pitää harkita myös käytännön näkökulmasta. Viime vuonna maahan tulleiden turvapaikanhakijoiden suuri osuus oli miehiä. He olivat miehiä, joista suurella osalla tarkoitus oli tehdä vaikea ja vaarallinen matka yksin ja saada perheet mukaansa hyvässä järjestyksessä. Olemme miettineet sitä, kuinka näiden tulijoiden sopeutuminen yhteiskuntaan onnistuu. On aivan selvää, että sopeutuminen sekä psyykkisesti että sosiaalisesti edellyttää sitä, että heillä on oikeus normaaliin perhe-elämään. Perhe on yhteiskunnan perusyksikkö. Perhe kiinnittää ihmisen arkeen ja yhteiskuntaan ja tuo vastuuntunnetta. Emme halua yksinäisiä, syrjäytyneitä maahanmuuttajia. Haluamme oikeutta ja inhimillisyyttä.

Puhemies! On selvää, että tähän hallituksen esitykseen täytyy valiokuntakäsittelyssä tehdä merkittäviä muutoksia. Mikäli näitä muutoksia ei kyetä tekemään, tämä hallituksen esitys tulee hylätä.

17.10 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomeen saapui vuonna 2015 yhteensä 32 476 turvapaikanhakijaa. Tammi—maaliskuussa 2016 turvapaikanhakijoita saapui Suomeen yhteensä 2 237. Perhesiteen perusteella tapahtuva maahanmuutto on perinteisesti muodostanut suuren osan maahanmuutosta Suomeen. Tämän hallituksen esityksen myötä nyt perheenyhdistämisen edellytyksiä tiukennettaisiin. Tavoitteena on maahanmuuton hallitseminen, kustannusten vähentäminen sekä muun muassa varmistaa, ettei Suomi näyttyä erityisen houkuttelevana turvapaikanhakumaana. Tällaisten asioiden saattaminen kuntoon on lainsäätäjältä välttämättömiä toimia turvapaikkakriisin vallitessa.

EU:n perheenyhdistämisdirektiivi asettaa rajat, joiden puitteissa perheenyhdistämistä voidaan säännellä kansallisella tasolla. Nyt käsiteltävässä esityksessä Suomi ottaa käyttöön yhden perheenyhdistämisdirektiivin mahdollistamista tiukennuksista, mutta muutos ei koske Suomen kansalaisia. Kysymys on siten myös Euroopan unionin puitteissa tehtävästä kansallisen lainsäädännön saattamisesta vastaamaan paremmin kansallista etua.

Hallitusohjelmassa todetaan, että perheenyhdistämisen kriteerejä tarkennetaan niin sanotun perheenyhdistämisdirektiivin mukaisesti. Hallituksen turvapaikkapolitiittisen toimintapohjan mukaisesti puolestaan esityksen myötä perheenyhdistämisen edellytyksiksi tulisivat ainakin toimeentuloedellytys ja riippumattomuus sosiaalityöstä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Olemme täällä puhuneet tulorajoista, ja monet ovat kyselleet, onko tuloaraja liian korkea. Ministeri Orpo vastasikin tuossa, että kaikki asiat käsitellään vielä erikseen ja yksityisesti ja mahdollisia muutoksiakin voi olla tulossa. Mutta asiahan menee valiokuntaan.

Toimeentuloedellytyksen laajentamisella on välittömiä myönteisiä taloudellisia vaikutuksia. Toimeentuloedellytyksen laajentamisen ennakoidaan myös vähentävän perheenjäsenten riippuvuutta toimeentulotuesta ja toisaalta vähentävän perheenjäsenten oleskelulupahakemuksia.

Arvoisa puhemies! Olemme puhuneet täällä myös Pohjoismaista, ja Pohjoismaiden neuvoston jäsenenä ensi viikolla kokoonnumme Norjassa, Osllossa. Hyvinvointivaliokunta tutustuu muun muassa Norjassa alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanottokotiin ja tilanteeseen, ja saman teemme myös Tukholmassa kesäkokouksessamme. On hyvä nähdä, miten Pohjoismaissa alaikäisten turvapaikanhakijoiden tilanne on kehittynyt ja millaisia uutisia sieltä on sitten tuotavana. Toki kerron sitten mielelläni kaikille, mitä siellä näemme ja ennen kaikkea koemme.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu hyvin tunteisiin vedoten. Sitä ei käy kieltäminen, että turvapaikkakriisi maailmanlaajuisesti siellä, missä eletään sodan, kauhun ja tuskan keskellä, on sydäntä raastavaa. Meidän tulisi saada rauha tähän maailmaan, jotta jokainen ihminen voisi rakentaa kotinsa, perustaa perheensä ja elää onnellisena onnellista elämää. Se on se tavoite, mihin meidän tulee pyrkiä.

17.14 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kuten keskustelussa aikaisemmin kävi jo ilmi monen puhujan toimesta, etenkin perussuomalaiset ovat tässä salissa viime syksyn aikana uudestaan ja yhä uudestaan todenneet, että minkä takia Suomeen tulee pääasiassa miespuolisia turvapaikanhakijoita. Onko tosiaan näillä puhujilla, näillä edustajilla, käynyt mielessä, että hallituksen esitys vaikeuttaa entisestään kansainvälistä suojelua tarvitsevien naisten ja lasten auttamista? Näin on myös siksi, että mitä enemmän on vaarallisia reittejä, mitä vaikeampaa on laillisia keinoja käyttäen saapua Suomeen, sitä parempi bisnes on ihmiskuljettajilla muun muassa. Jos tahdotte auttaa naisia ja lapsia, hyvä hallitus, edistäkää tehokasta perheenyhdistämistä sekä estäkää nämä laittomat ja vaaralliset kulkureitit mahdollistamalla niitä laillisia reittejä Suomeen ja Eurooppaan, muun muassa tehokkaan perheenyhdistämisen kautta. Ja jos olette huolissanne naisista ja lapsista, niin kysykää itseltänne, miten kansainvälistä suojelua tarvitsevien naisten ja lasten asema paranee, jos heidän oikeuttaan perheenyhdistämiseen tiukennetaan merkittävästi.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tahtoo ilmeisesti tehdä Suomesta oikeusvaltion, jossa ihmisoikeuksien toteutuminen ja oikeus perheeseen riippuu ihmisten tuloista ja varallisuudesta. Kaikki ihmiset ovat siis tasa-arvoisia, mutta toiset ihmiset ovat vielä tasa-arvoisempia, jos rahaa löytyy. Kuten niin monta muutakin puhujaa aikaisemmin on jo kertonut, suurin osa suomalaisistakaan ei täytyä tuota Maahanmuuttoviraston ohjetta siitä, että pitäisi tienata kuussa 2 600 euroa, ennen kuin kansainvälistä suojelua saava henkilö voi edes hakea perheenyhdistämistä puolison ja kahden lapsen osalta. Miten tätä tuloarajaa voi pitää kohtuullisena kansainvälistä suojelua saavalle henkilölle, puhumattakaan siitä, että hakemuksen joutuisi tekemään lähtömaassa oleva omainen? Kaikkein pöyristyttävien esimerkki koskee alaikäisiä lapsia, jotka haluaisivat saada vanhemmat luokseen. Voisiko joku hallituksen edustaja kertoa minulle, miten alaikäinen lapsi voi tienata toimeentulokriteerin mukaisesti?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Arvoisa rouva puhemies! Kuten myös monta kertaa on jo todettu, perheenyhdistäminen on yksi parhaita keinoja tukea kotoutumista. Mitä huonommin onnistumme kotouttamisessa, sitä huonommin onnistumme yhteiskuntana, ja mikä parhaiten tukee kotouttamista, on juuri tämä perheenyhdistäminen, ja nimenomaan sen takia, että ihminen pystyy aloittamaan sen elämän uudessa maassa eikä tarvitse huolehtia, miten sinne toiseen maahan, pahimmassa tapauksessa keskelle kriisiä jääneet perheen omaiset voivat. Se perhe ehkäisee sitä paljon puhuttua radikalisoitumista, etenkin nuorten miesten osalta. Tämä esitys tulee väistämättä heikentämään kotoutumista.

Yksi asia, minkä tahdon tuoda tässä vaiheessa esiin, on se, että usein sanotaan, että kaikki työ on arvokasta. Tämä on varmaan myös meidän kaikkien viesti tänne Suomeen muualta tulleille ihmisille. Minulle tuo tarkoittaa sitä, että työllään voi tulla toimeen, perustaa perheen ja elää ihmisarvoista elämää. Miten tuo 2 600 euroa on tämän kanssa sopusoinnussa? Kun muun muassa edustaja Juvonen tuossa aikaisemmin puhui siitä, että esityksen tarkoituksena on myös vähentää kustannuksia, niin miten tämä esitys vähentää kustannuksia, jos byrokratia lisääntyy, jos omaehtoisten turvapaikanhakijoiden määrä lisääntyy, jos huonosta kotoutumisesta aiheutuvat kustannukset lisääntyvät ja Suomen lähetystöt monissa kriisimaissa ruuhkautuvat?

17.19 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Esitetyt perheenyhdistämisen tiukennukset humanitaarista suojelua saaville ovat monella tavalla ongelmallisia. Perheenyhdistämiskäytännöt ovat jo nyt tiukkoja, ja niitä on tiukennettu pariin otteeseen viime vuosien aikana. Jo nyt käytännöt ovat monin paikoin niin tiukkoja, että prosessi on monille käytännössä jo nyt mahdoton etäisyyksien, kustannusten tai asiakirjojen saantivaikeuksien vuoksi.

Oikeus perhe-elämään on keskeinen ihmisoikeus ja myös maahanmuuttajien kotoutumista edistävä tekijä. Perheenyhdistämiset ovat tarjonneet laillisen maahantulon väylän erityisesti naisille ja lapsille eli heikossa asemassa oleville ihmisille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta lähteä hengenvaaralliselle matkalle Eurooppaan. On ymmärrettävää kysyä, miksi Suomeen on tullut niin paljon miespuolisia turvapaikanhakijoita ja miksi Suomeen ei tullut enemmän heikommissa asemassa olevia naisia tai lapsia.

Näitä kysymyksiä on esitetty paljon, ja onkin ristiriitaista, että nyt halutaan sulkea naisten ja lasten tie turvaan. Perheenyhdistäminen on keino ulottaa kansainvälinen suojelu myös sitä tarvitseville heikoimmille väestöryhmille. Jos perheenjäsen on saanut oleskeluluvan Suomesta kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella, on hyvin todennäköistä, että muut perheenjäsenet olisivat samaan oikeutettuja, jos pääsisivät sitä hakemaan.

Perheenyhdistäminen on harvoja laillisia maahantulon väyliä tänä päivänä sodista ja konflikteista kärsiville ihmisille. Nyt tätä hallitun ja laillisen maahantulon väylää halutaan ennestään vaikeuttaa, käytännössä sulkea. On ristiriitaista, että toisaalta vaaditaan maahanmuuton saamista hallintaan ja ihmissalakuljetuksen lopettamista ja samalla esitetään toimia, jotka käytännössä vaikeuttavat hallittua ja laillista maahantuloa. Näin luodaan uusia markkinoita ihmissalakuljettajille ja ajetaan naisia ja lapsia hengenvaarallisille matkoille tai estetään kokonaan heidän oikeutensa kansainväliseen suojeluun. On muistettava, että perheenyhdistäminen ei muodosta niin sanottua vetoimatekijää niille, jotka eivät suojelua tosiasiallisesti tarvitse, sillä vain myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneet eli todellista suojelua tarvitsevat voivat saada perheensä Suomeen perheenyhdistämisen kautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Muun muassa yhdenvertaisuusvaltuutettu on todennut, että esitetyn lainmuutoksen seurauksena toimeentulovaatimus muodostuisi niin suureksi, että se tosiasiaa estäisi perheen yhdistämistä ja olisi siten myös EU-direktiivin päätavoitteen vastainen. Kansainvälistä suojelua saavat työllistyvät usein ainakin aluksi matalapalkka-aloille, eli vaikka ihmisillä olisi työpaikka, se ei välttämättä matalan palkkauksen vuoksi täytä kiristyneitä toimeentulovaatimuksia. Kuten täällä on jo useaan kertaan todettu, esitetyt toimeentulovaatimukset ovat kohtuuttomia, edes suurin osa kantasuomalaisista ei niitä täyttäisi.

Lapsen oikeusjärjestö Unicef puolestaan kritisoi esitystä lasten oikeuksien näkökulmasta, sillä esityksessä ulkomaalaiset lapset nähdään ensisijaisesti ulkomaalaisina eikä lapsina.

Pakolaisneuvonnan mukaan nyt esitetty kolmen kuukauden määräaika hakemuksen jättämiselle on liian tiukka ottaen huomioon pakolaisten vaikea tilanne ja usein heistä itsestään riippumattomat vaikeudet hankkia matkustus- tai muita vaadittavia asiakirjoja tai käsitteilyn ruuhkautuneisuus.

Arvoisa puhemies! On todennäköistä, että esitetyt muutokset sen lisäksi, että ne muodostavat kohtuuttomia esteitä perheen yhdistämiselle, myös kuormittavat viranomaisia ja oikeuslaitosta käsittelyprosessien ja valitusprosessien takia. Toivonkin, että valiokuntakäsittelyn aikana pohditaan vakavasti esityksen järkevyyttä ja inhimillisyyttä ja tehdään siihen tarpeelliset muutokset.

17.23 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Haluan pyytää anteeksi, että kiihdyin aikaisemmin keskustelun aikana. Silloin, kun puhutaan lapsista ja inhimillisestä hädästä, en pysty suhtautumaan siihen rationaalisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Perheen yhdistämisen kriteerejä kiristettiin edellisen kerran vuosina 2010 ja 2012. Nyt esitetään uusia tiukennuksia, vaikka edellisten vaikutuksia ei ole arvioitu. Tiukennukset tulevat johtamaan siihen, että moni, joka on oikeutettu yhdistämään perheensä, jää ilman tätä hänelle kuuluvaa oikeutta. Jo nyt moni perheen yhdistämiseen oikeutettu henkilö ei pysty toteuttamaan oikeuttaan järjestelmän erilaisten esteiden vuoksi.

Kolmen kuukauden määräaika tulee pahentamaan tilannetta. Perheenjäsenillä on kolme kuukautta aikaa jättää hakemus paikalliseen edustustoon, joka usein sijaitsee toisessa maassa, koska Suomen edustustoverkko on harva emmekä voi ylläpitää edustusta joka ikisessä maailman maassa. Monesti tuo alue on konfliktialue ja tuo matka on pitkä ja vaarallinen. Se on myös monelle mahdoton, koska tarvittavat dokumentit puuttuvat. Sotaa käyvissä maissa, konfliktialueilla, romahtaneissa valtioissa ei passien ja matkustusasiakirjojen saaminen ole todellakaan yhtä helppoa kuin täällä Suomessa, ja sen takia käytännössä tällä vaatimuksella tehdään yhdistämisestä monelle mahdotonta.

Myös esitetty tuloraja, 2 600 euroa kuukaudessa nettona, tekee itsessään perheen yhdistämisestä käytännössä mahdotonta. Jos yhä useamman suomalaisen, kieltä täydellisesti osaavan, suomalaisen koulujärjestelmän käyneen on vaikea ansaita tällaista summaa, niin miten tänne tulleella pakolaisella siihen heti olisi kyky? Hallitus siis esittää, että oikeus perheeseen on kiinni lompakon koosta. Se, että tuloraja ulotetaan koskemaan myös alaikäisiä lapsia, menee jo aivan absurdiksi. Näyttäkää minulle se alaikäinen lapsi, joka pystyy tienamaan 2 600 euroa kuussa nettona. Tämä on täysin dadaistinen esitys. Pakostakin tulee mieleen, onko tämä tietoisesti jätetty kohta, jonka sitten eduskunta saa valiokuntatyökentelyssään esityksestä pois, ja näin hallitus voi esiintyä inhimillisenä ja eduskuntaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

kuuntelevana. Eihän nyt kukaan voi kuvitella, että alaikäinen pakolainen kykenisi nuo rajat täyttämään.

Ne tahot, jotka ovat kritisoineet maahanmuuttopolitiikkaamme ja sen kotouttamista epäonnistumisesta, tuntuvat nyt kannattavan tätä esitystä. Tämä on mielestäni täysin epäloogista. Perheen yhteen pääseminen on olennainen osa kotoutumista ja integroitumista uuteen yhteiskuntaan. Jokainen meistä voi kuvitella, miten vaikeaa olisi rakentaa omaa elämänsä, jos perhe ja läheiset ovat jatkuvassa vaarassa maailman toisella puolella.

Esitystä on perusteltu sillä, että hallitsematon maahanmuutto on saatava hallintaan. Perheenyhdistäminen on keskeinen, laillinen ja turvallinen reitti usein haavoittuvassa asemassa olevien perheenjäsenten, kuten naisten ja lasten, pääsyssä kansainvälisen suojelun piiriin ja perheensä luo. Eli käytännössä ainoasta laillisesta, hallitusta tavasta tehdään mahdoton. Tämä tulee lisäämään salakuljettajien bisnestä — minä kun luulin, että meidän pyrkimyksemme oli estää se ihmissalakuljetus. Ainakin minä olisin valmis millä tahansa keinolla lähtemään vaaralliselle matkalle päästäkseni turvaan oman perheeni luo, ja uskon, että näin ajattelee myös moni ihminen konfliktialueilla. Eli tekemällä hallitun ja turvallisen reitin mahdottomaksi ei näille ihmisille anneta muuta vaihtoehtoa kuin lähteä vaaralliselle matkalle, josta hyötyvät ihmissalakuljettajat.

Ministeri Orpo perusteli esitystä sillä, että se on EU-direktiivin mukainen. Ei ole. Se on sen vastainen, se on sen pyrkimyksen vastainen. Direktiivin tarkoitus on, kuten siinä lukee, edistää perheenyhdistämistä, ei tehdä siitä mahdotonta, kuten tämä esitys tekee. On totta, kuten ministeri sanoo, että nyt esitetyt toimet ovat direktiivin sallimia keinoja, joissa jäsenmailla on oma liikkumavaransa, mutta direktiivissä todetaan myös, että näitä keinoja ei saa käyttää vastoin direktiivin tarkoitusta eli perheenyhdistämisen tukemista.

Haluan lopuksi kommentoida termiä, jonka edustaja Elo nosti täällä esiin, eli "elintasopakolaista". Sellaista ei ole olemassa. "Pakolainen" on termi ihmiselle, joka täyttää humanitärisen suojelun kriteerit. On tietysti olemassa ihmisiä, jotka eivät pakene henkensä kaupalla vaan yrittävät löytää parempaa elämää ja sen edellytyksiä toisessa maassa, mutta nämä ihmiset eivät koskaan saa pakolaisstatusta. He eivät ole kansainvälisen humanitärisen suojelun tarpeessa. Silloin he ovat työperäisiä maahanmuuttajia eivätkä pakolaisia. Tämä on mielestäni epärehellinen termi, jota käytetään tarkoituksella johtamaan keskustelua harhaan. (Puhemies koputtaa)

Tämä esitys on, arvoisa puhemies, julma, epäinhimillinen, perusoikeuksien vastainen ja erittäin huonoa maahanmuuttopolitiikkaa. Se tulee ehdottomasti hylätä.

17.28 Thomas Blomqvist r: Värderade fru talman! Vi behandlar nu ett lagförslag som kommer att göra det betydligt svårare för personer som beviljats asyl i Finland att få en familjemedlem till Finland. Det är en skärpning av utlänningslagen och det ska sägas klart ut att regeringens huvudsyfte med lagändringen är att man vill att Finland inte mera ska framstå som ett så attraktivt land för asylsökanden och flyktingar.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt esitettävät muutokset yhdistettyinä jo aiemmin tehtyihin tiukennuksiin tulevat tosiasiallisesti estämään sen, että monien kansainvälistä suojelua saavien perheenyhdistämisoikeus toteutuisi. Onko tämä fiksua saati inhimillistä politiikkaa? Ei ole meidän ryhmämme mielestä. Pitää selkeästi sanoa ääneen, että hallitus tällä muutosesityksellä haluaa viestittää Suomesta sellaista kuvaa, että tämä ei olisi houkutteleva maa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

maahanmuuttajille. Ihmisoikeuskysymykset ja kotouttamisen edistäminen — ne asiat ovat täysin unohtuneet.

Alla vet hur fundamentalt viktigt det är, för att integreringen ska lyckas, att den som beviljats asyl kan förena sig med sin familj. Regeringen säger sig ha som målsättning att främja integrering, men hur ska det lyckas om familjeåterföreningen försvåras på det här sättet? Det som redan från förr är dyrt och komplicerat blir nu omöjligt.

Större delen av de asylsökande är för tillfället män. Om familjeåterföreningen görs svårare är det kvinnorna och barnen som lider. För familjeåterföreningen är det centrala och trygga sättet för kvinnor och barn att få internationellt skydd.

Perheenyhdistämisen hakeminen on vaikeutunut erityisesti sen vuoksi, että hakijoiden edellytetään henkilökohtaisesti jättävän hakemuksensa lähimpään Suomen ulkomaan edustustoon. Tämä vaatii pakolaisten perheenjäseniltä useita käyntejä edustustossa, joka sijaitsee ehkä jossain aivan toisessa maassa kuin heidän omassa oleskelumaassaan. Onko tämä kohtuullista? Ei ole. Nyt sanotaan, että ehdotetut — todella korkeat — toimeentulorajat, jotka siis ovat edellytys perheenyhdistämiselle, eivät ole voimassa, jos perheenyhdistäminen tapahtuu heti kolmen kuukauden sisällä siitä, kun turvapaikkapäätös on saatu. Kuulostaa ehkä hyvältä mahdollisuudelta, mutta tosiasiassa hakemusprosessi on niin vaikea ja hidas, että perheenyhdistämisspätös on käytännössä melkein mahdoton saada kolmessa kuukaudessa. Tässä esimerkiksi Belgian malli on parempi: siellä aikaraja ei ole kolme kuukautta vaan 12 kuukautta.

Arvoisa rouva puhemies! Kolmen kuukauden jälkeen astuvat voimaan todella kovat toimeentulovaatimukset. Perheessä, jossa on kaksi aikuista ja kaksi lasta, vaaditaan turvapaikan saaneelta noin 2 600 euron nettotulot kuukaudessa. Tämä vaatimus on kohtuuton ja syrjivä, kun tiedetään, että tämän hetken mediaanipalkka Suomessa on noin 2 950 euroa — bruttona. Nollasopimuksien Suomessa tätä rajaa pitää tarkistaa, varsinkin kun tiedetään, että maahanmuuttajat, kun he onnistuvat pääsemään työmarkkinoille, usein saavat tyytyä, ainakin alussa, matalapalkkaiseen työhön.

Arvoisa puhemies! Tiedämme kaikki, että perheen rooli on tärkeä, jotta sopeutuminen uuteen maahan onnistuisi. Tämän takia on äärimmäisen tärkeää, miten nämä lakipykälät nyt muotoillaan. Suomi tarvitsee selkeää maahanmuuttopolitiikkaa, mutta se ei saa tarkoittaa sitä, että ihmisoikeudet unohdetaan täysin, kuten nyt tässä ehdotuksessa tehdään. En kannata sellaista politiikkaa, missä perheenyhdistämistä tietoisesti tehdään vaikeaksi ja tiettyissä tapauksissa mahdottomaksi ja mikä johtaa siihen, että turvapaikan saaneet eivät integroidu vaan syrjäytymisen riski kasvaa.

17.33 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tätä käsillä olevaa lakipakettia käsiteltäessä on todella syytä lähteä siitä suuremmasta tilannekuvasta, missä me nyt olemme Suomessa, Eurooppana, ja tavallaan mihin tilanteeseen tämä laki on nyt ajateltavissa.

Tässä meillä taustalla on hyvin poikkeuksellinen maahanmuuttotilanne. Jos vertaa mihin tahansa vuoteen tässä lähihistoriassa, niin ei ole sellaista tilannetta nähty: viime vuonna Euroopan laajuisesti 1,3 miljoonaa turvapaikanhakijaa ja Suomeenkin sieltä viime vuodesta aina tähän päivään mennessä 34 000. Tämä kuvastaa oikeastaan sitä, että tämä maahanmuuttotilannehan on yhtenäinen eurooppalainen haaste, ja niitä ongelmia, mitä tästä on myös sitten syntynyt, ei voida ratkaista vain kansallisvaltioiden toimin vaan tarvitaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

todella silloin myös yhteistyötä maiden välillä ja yhtenäisempiä käytänteitä. Tässä on minusta se suurempi kysymys, että niin kauan kuin olemme Euroopassa kykenemättömiä yhteiseen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaan, niin kauan kuin olemme kykenemättömiä tekemään yhteistyössä näitä päätöksiä, niin kauan tämä tulee olemaan tällaista juoksua pohjalle ehtojen kiristämisessä sitten jokaisessa jäsenvaltiossa. On hyvä muistaa, että jo vuonna 1999 vaadittiin Euroopan unionille yhtenäistä maahanmuuttopolitiikkaa, ja oikeastaan nyt näemme, minkä takia se olisi pitänyt muodostaa jo paljon aikaisemmin.

Tässä nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä on monia ongelmia, mutta ymmärrän hyvin sen, mikä tavoite ja tilannekuva todella siellä taustalla on, ja sehän pitkälti liittyy siihen, että jos nyt katsomme sitä kehitystä, mitä verrokkimaissamme Pohjoismaissa on tapahtunut, niin jokainen maa omalta osaltaan on eri tavalla tullut kiristämään omia niin perheen yhdistämisen kriteereitään kuin sitten muutakin maahanmuuttopolitiikkaansa. Tässä suhteessa Suomi tulee seuraamaan perässä, ja pidän sitä aika luontevana kehityssuuntana. Tämä juuri kertoo siitä, että meiltä puuttuu se yhtenäinen eurooppalainen näkökulma.

Mutta todella näistä ongelmista puhuttaessa yleensä kiinnitetään ensimmäisenä huomiotta perheen yhdistämisen positiiviseen signaaliin nimenomaan kotouttamisessa, ja näinhän se on. Jokainen varmasti kotoutuu paremmin uuteen maahan, kun tietää, että oma perhe pääsee turvallisesti mukaan. Mutta sitten tullaankin ehkä tähän toiseen ongelmaan, mistä harvoin tässäkin salissa puhutaan. Se on se resurssikysymys, millä resursseilla meidän pitäisi yhä suurempi joukko ihmisiä kotouttaa. Me nyt jo tiedämme näiden turvapaikanhakijoiden osalta, ketkä ovat oleskeluluvan saaneet, että heille on äärimmäisen vaikeata löytää kuntapaikkoja. On minusta samassa suhteessa silloin selvää, että jos me emme nykyisellekään määrälle löydä kuntapaikkoja, niin on vaikea kuvitella, että mikäli määrät perheen yhdistämisen myötä tulisivat vielä kasvamaan, niin jostain me löytäisimme heille kuntapaikan ja sitä kautta pääsyt näihin palveluihin, millä me todella vasta pääsemme kotouttamaan ihmisiä. Ja siinäkin mielessä täytyy aina muistaa, että vaikka ymmärretään se, että tällä on positiivisia signaaleita kotoutumiseen, niin itse kotoutumisen onnistuminen riippuu myös niistä käytettävissä olevista resursseista.

Valiokunnan on syytä nyt käydä käsittelyssään läpi nämä kolme ehkä keskeisintä ongelma-kohtaa, mitkä täällä ovat aika hyvin nousseet jokaisessa puheenvuorossa esille.

Ensimmäinen liittyy lasten asemaan, miten se tässä huomioidaan ja miten tämä suhtautuu myös lasten oikeuksiin kansainvälisesti. On juuri niin kuin täällä on todettu, että eihän kenelläkään alaikäisellä lapsella ole mahdollisuutta nauttia sellaisia tuloja kuin mitä nämä tulorajat vaativat. Kun se on jo vaikeaa ihan kantasuomalaisellekin nuorelle, niin vielä vaikeampaa se on sitten ulkomailta tulleille.

Toinen liittyy toimeentulorajaan, missä todella puhutaan nettorajoista. Jos ajatellaan nelihenkinen perhe, niin 4 000 euron bruttotulojen vaatiminen on aika kestävä tontti. Jokainen tietää, että aika harva Suomessakaan pääsee edes niille tuloille. Ja kun tähän ei ole lakitekniinen kysymys, vaan siinä enemmän noudatetaan Maahanmuuttoviraston sisäistä ohjeistusta, niin tätä on varmasti syytä pehmentää.

Kolmantena on sitten tämä kolmen kuukauden aikaraja turvapaikan saaneiden osalta, jossa on kyllä syytä ehkäpä mennä siihen Belgian suuntaan, että mieluummin puhuttaisiin vaikkapa sitten vuodesta, koska tosiasiallisesti kolmessa kuukaudessa perheen yhdistäminen on kyllä erittäin vaikea tehtävä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

17.38 **Matti Semi vas:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus aikoo kiristää jo valmiiksi tiukoja perheenyhdistämisen ehtoja. Jaan monen asiantuntijan huolen siitä, että kiristysten vaikutukset ihmisoikeuksiin tulevat olemaan järkyttäviä.

Hyvät kansanedustajat, meidän pitää muistaa, että kaikilla on oltava oikeus perhe-elämään. Nyt ehtojen kiristäminen on ristiriidassa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen kanssa. Suositellenkin, että hallitus tutustuu tarkasti tähän sopimukseen, joka on tullut Suomessa voimaan vuonna 1991.

Sopimuksessa, joka sitoo valtioita oikeudellisesti, sanotaan muun muassa näin artiklassa 9: "Sopimusvaltiot takaavat, ettei lasta eroteta vanhemmistaan heidän tahtonsa vastaisesti paitsi, kun toimivaltaiset viranomaiset, joiden päätökset voidaan saattaa tuomioistuinten tutkittaviksi, toteavat soveltuvien lakien ja menettelytapojen mukaisesti sen olevan lapsen edun mukaista."

Artiklassa 10 puolestaan todetaan näin: "Sopimusvaltioille 9 artiklan 1 kappaleessa asetettujen velvoitteiden mukaisesti on lapsen tai hänen vanhempiansa hakemukset, jotka koskevat sopimusvaltioon saapumista tai sieltä lähtemistä perheen jälleenyhdistämiseksi, käsiteltävä myönteisesti, humanisti ja kiireellisesti."

Arvoisa rouva puhemies! Lapsen oikeuksien ohittaminen on sekä inhimillisesti kestämätöntä että erittäin lyhytnäköistä. Tiedämme, että lapsuudessa koettu turvattomuus aiheuttaa monenlaisia vaikeuksia, kuten syrjäytymistä ja psyykkistä sairastumista myös aikuisena. Joskus nämä vaikeudet jatkuvat läpi koko elämän. Myös kotouttamisen näkökulmasta hallituksen linjaukset ovat todella huonoja. Mikään muu ei auta kotouttamisessa paremmin kuin oman perheen saaminen Suomeen mahdollisimman nopeasti. Uutta kieltä on vaikea opetella ja työtä etsiä, jos huoli omasta perheestä on suuri. Perheenyhdistämiseen liittyvää byrokratiaa ja kustannuksia pitää vähentää eikä lisätä.

Olen huolissani siitä, että hallituksen kiristyslinja pahentaa lasten lisäksi toista haavoittuvassa asemassa olevaa ryhmää. Toimeentuloedellytysten kiristäminen laittaa erityisesti naiset entistä hankalampaan asemaan. Pakolaisnaisissa on esimerkiksi paljon luku- ja kirjoitustaidottomia, joten turvaton toimeentulon saavuttaminen nopeasti voi olla erittäin hankalaa. Ihmisoikeuksien toteuttamisen kannalta on huolestuttavaa, että perheenyhdistämisen ehtojen kiristäminen kolahtaa myös moneen muuhun erityisen haavoittuvaan ryhmään, kuten vammaisiin.

Meidän pitää muistaa myös se, että perheenyhdistämistä kiristettiin Suomessa jo vuosina 2010 ja 2012. Näiden muutosten vaikutukset olisi pitänyt selvittää ennen kuin ryhdytään tekemään uusia tiukennuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kiristyslinjaukset antavat lisää valtaa ihmissalakuljettajille ja muulle rikolliselle ihmisoikeuksia polkevalle toiminnalle. Ihmiset pakotetaan vaarallisille reiteille ja ihmissalakuljettajien käsiin ja laillista reittiä tulla maahan hankaloitetaan. Suomi on ollut aktiivinen ihmisoikeuksien edistäjä monella eri foorumilla, kuten YK:ssa ja EU:ssa. Suomi ei voi olla uskottava ihmisoikeuksien edistäjä, jos lähdemme hallituksen linjalle, jossa ihmisoikeuksista säästetään.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä lopuksi: Hallituksen esityksessä mainitaan tavoitteeksi vähentää Suomen houkuttelevuutta turvapaikkamaana. Todelliset syyt pakolaisuudelle eivät kuitenkaan löydy Suomen houkuttelevuudesta, vaan lähtömaiden sietämättömästä tilanteesta. Hallitus ei tule tällä uudistuksella ratkaisemaan pakolaiskriisiä, mutta inhimillistä kärsimystä se tulee aiheuttamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

17.43 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Perheenyhdistäminen on suurimpia yksittäisiä väyliä maahanmuutolle Suomeen. Vuonna 2014 tehtiin 17 995 myönteistä oleskelulupapäätöstä, joista perheperustaisia oli peräti 6 774, viime vuonna 17 796 myönteistä oleskelulupapäätöstä ja 6 036 oli perheperusteisia. Tässä kun puhun myönteisistä, niin tarkoitan sitä, että saa oleskeluluvan tänne, vaikei se välttämättä... (Ben Zyskowicz: Hyvä selvennys!) — Näin pitää aina selventää.

Viime vuonna tulleiden suurten turvapaikanhakijamäärien vuoksi perheenyhdistämisen määrä saavuttaa todennäköisesti ennätyslukemat tänä vuonna. Tämän suuren tulijamäärän vuoksi hallitus on ryhtynyt toimeen, ja tällä lakiesityksellä rajoitetaan perheenyhdistämistä toimeentuloedellytyksen avulla, eikä tässä vielä kaikki, sillä hallitus on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on fiilata ja höylätä nämä perheenyhdistämisdirektiivin muutkin edellytykset lainsäädäntöön, joiden täysimääräisestä soveltamisesta sovittiin itse asiassa jo hallitusohjelmassa ja uudelleen marras—joulukuussa 2015. Lisää esityksiä on siis luvassa, mutta tällä esitykselläkin on jo erityisen kiire, koska tällä hetkellä valtavan suuri määrä ihmisiä hakee perheenyhdistämisen perusteella Suomeen.

Siirtolaiskriisi valitettavasti yllätti monet vähän niin kuin housut kintuissa, mutta vihdoin ja viimein aletaan nähdä niitä toimenpiteitä, millä näitä ongelmakohtia pyritään ratkaisemaan. Viime vuosikymmenellä Tanskassa tehtyjen perheenyhdistämiskiristysten seurauksena työttömyysero ulkomailla syntyneiden henkilöiden ja kantaväestön välillä on pienentynyt. Samansuuntaisia tuloksia on myös saatu esimerkiksi Saksasta, jossa on varsin tiukat perheenyhdistämissäännökset. Suomenkin on siis aika herätä.

Arvoisa puhemies! Perheenyhdistämisdirektiivi sallii asetettavaksi ulkomaalaiselle perheenkokoajalle kahden vuoden asumisajan ja asuntovaatimuksen perheenyhdistämisen ehtona. Perheenkokoajalle ja yhdistettävälle avio- tai avopuolisolle voi asettaa myöskin 21 vuoden vähimmäisikärajan puolisoiden perheenyhdistämisessä. Yhdistettävältä avio- tai avopuolisolta voidaan lisäksi edellyttää alkeellista suomen kielen taitoa. Yleisenä käytäntönä Länsi-Euroopan maissa on asettaa samat vaatimukset myös maan kansalaisille, jotta ihmiset ovat perheenyhdistämistä haettaessa tasavertaisessa asemassa statuksestaan riippumatta.

Ensimmäisessä lakiesityksessä perheenyhdistämisen kiristämiseksi esitetään vain toimeentuloedellytyksen laajentamista. Tämän lisäksi uusia keinoja ja ehtoja jatkossa voisivat olla esimerkiksi perheenkokoajalle asetettava kahden vuoden asumisaikaedellytys ja yhdistettävälle puolisolalle sekä perheenkokoajalle 21 vuoden ikärajaedellytys, jotka tämä direktiivi mahdollistaa ja jotka ovat käytössä lukuisissa muissa länsimaissa.

Kielitaitoedellytys vaatii oppimateriaalin ja opiskelutilojen järjestämistä ulkomaalaisien lähtömaista tämän alkeellisen kielitaidon testaamiseksi, mutta alkeellisen kielitaidon osoittamisvaatimus perheenyhdistämisessä karsisi kuitenkin tehokkaasti kotouttamisenusteeltaan haasteellisten ihmisten tuloa tänne Suomeen. Myöskin tämä asuntoedellytys on kohtuullista säätää, sillä on kohtuutonta luoda etenkin turvapaikanhakijoina tulleille ohituskaistaa asunnon saannissa. Perhettä ei pitäisi voida yhdistää, ellei perheenkokoaja pysty osoittamaan perheen asuttavaksi riittävän kokoista asuntoa etukäteen.

Lopuksi sitten, arvoisa puhemies: Kun täällä on puhuttu nyt siitä, että kun viime vuonna valitettiin, että tuli pelkkiä miehiä, ja nyt kun olisi tulossa naisia, niin miksei sekään kelpaa, niin suurin osa näistä viime vuonna tulleista turvapaikanhakijoista, erittäin suuri osa, oli naimattomia nuoria miehiä. Heillä ei siis ole puolisoa, lapsia tai huoltajaa kotimaassa odottamassa. Näille henkilöille näillä perheenyhdistämisen kiristyksillä vaikutetaan sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

niihin järjestettyihin avioliittoihin, joita aletaan oleskeluluvan jälkeen pian touhuta. Perhe on kotouttajalle tärkeä, sitä en kiistä, mutta suosittelen näille naimattomille henkilöille, jotka ovat tänne tulleet, ihan vaikka kotimaista suomalaista vaihtoehtoa puolisoiksi, sekä naisille että miehille. Siinä se kotoutuminen ja kielitaidon oppiminen ynnä muu tällöinen sujuu paljon paremmin. — Kiitos.

17.49 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kymmenientuhansien maahanmuuttajien ryntäys sai monet tahot ymmälleen syksyllä. Siellä sun täällä päiviteltiin, miten Suomi aivan yllättäin kohtasi ennennäkemättömän siirtolaiskriisin. Edelleen ihmettelen, oliko joku oikeasti ja aidosti yllättynyt. Tästähän me perussuomalaiset olemme vuositolkulla varoitelleet ja vaatineet, että höveliä ja avokätistä lainsäädäntöämme on kiristettävä ennen kuin suurimmat massat ehtivät tänne Pohjolan perukoille. Näin ei tehty, ja nyt on viimeinen hetki toimia. Ja onneksi on hallitus, joka toimii.

Pitää muistaa, että viimesykyiset tulijat eivät suinkaan olleet ensimmäiset. Somaleita meille alkoi tulla jo noin 25 vuotta sitten. Monet heistä eivät osaa vielääkään suomea. Heidän työllisyysasteensa on 9, rikostilastoissa he ovat kyllä korkealla. Monilapsiset perheet saavat kymmenientuhansien tulonsiirrot vuodessa. Niillä he elävät vuodesta toiseen, vuosikymmenestä toiseen ja niin edelleen. Iäisyyseläkeläisiä.

Meillä on kaksi ryhmää, joiden sopeutuminen Suomeen on ollut erityisen heikkoa: somalit ja irakilaiset. Vuosikymmenien kallis odottaminen ei ole tuottanut tulosta. Missä ne tulokset ovat? Kelan toimistossa. Millä logiikalla viime kuukausien aikana tänne tulleet kymmenentuhannet turvapaikkaturistit sopeutuisivat sen paremmin? Työtä ei ole suomalaisillekaan — miten sitten heille? Meillä on satojatuhansia kantasuomalaisia työttömiä. Mil-laista työtä kielitaidottomat, kouluttamattomat vuohipaimenet voisivat täällä tehdä? Ne ajat, jolloin vähemmän vaativia töitä löytyi kutakuinkin kaikille työhaluisille, ovat ohi. Ne ovat meiltä ja muualta.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi ei ole vaatinut näiltä ihmisiltä mitään. Heillä on vain oikeuksia, ei velvollisuuksia. He ovat yksinkertaisesti tulleet tänne meidän maahanamme, alkanee pyytää, vaatia ja sitten saada: rahaa, kalustettuja asuntoja, terveydenhoitoa, kielikoulutusta ja niin poispäin. Tähän on saatava muutos, ja kiireesti. Meillä on paljon vähävaraisia kantasuomalaisia. He istuvat esimerkiksi Viitasaarella pitkissä terveyskeskusjonoissa, erityisesti hammashoidon puolella. Muutaman kuukauden maassa olleet menevät tuon jonon ohi, keulille suoraan: he, jotka eivät ole koskaan yhteistä kassamme kartuttaneet eivätkä tule koskaan kartuttamaan.

Ja vielä siitä kotouttamisesta. Hesarissa oli joku aika sitten juttu, että täällä on paljon poikamiehiä, joilla ei ole puolisoa. Maaseudulla niitä pilkistää joka torpasta melkein. Mitenkä me kotoutamme tänne, niin kuin Eerola mainitsi tuossa, nämä naimattomat nuoret miehet? Mistä se puoliso sinne etsitään? Taitaa tulla kiista.

Arvoisa rouva puhemies! Emmekö me kuitenkin ole isäntiä omassa maassamme? Minusta ei ole mitenkään epäinhimillistä, että tulijoilta voidaan myös vaatia jotakin. Monelle kantasuomalaiselle on kunnia-asia elättää itsensä ja perheensä. Toimeentulotuen hakeminen usein koetaan häpeälliseksi, erityisesti vanhempi väki ajattelee niin. — Kiitos.

17.53 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään esitetty perusteltua kritiikkiä tätä lakiesitystä kohtaan, enkä ryhdy näitä asioita sen kummemmin toistelemaan. Muun muassa edustaja Räsänen analysoi nämä lakiesityksen ongelmat erittäin hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

vin puheenvuorossaan. Mutta yhden näkökulman kuitenkin haluan toistaa. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa todetaan, ettei lasta saa erottaa vanhemmistaan heidän tahtonsa vastaisesti, ellei se syystä tai toisesta ole lapsen etu. Suomi on sitoutunut tähän sopimukseen, ja tämä lakiesitys on tämän sopimuksen vastainen.

Perheenyhdistäminen on tällä hetkellä paras tapa saada naiset ja lapset turvaan, ja eikö juuri sitä tässä maahanmuuttokeskustelussa ole korostettu voimakkaasti? Tämä lakiesitys on mielestäni epäinhimillinen, ja ihmettelen, miten hallitus voi olla näin kova ja sydämetön — kysymys on ihmisarvosta ja ihmisoikeuksista. Toivon todella, että valiokuntakäsittelyssä löytyy hiukan enemmän inhimillisyyttä. Toivon, että valiokunnan jäsenet pystyvät kuvittelemaan, miltä tuntuu elää ilman perhettä toisella puolen maapalloa ja miltä lapsista tuntuu olla ilman vanhempia. Kuinkahan moni meistä pystyisi tällaisessa tilanteessa keskittymään opiskeluun, töiden tekemiseen tai yhteiskunnan rakentamiseen? Perheenyhdistäminen on kotoutumisen kannalta lähes ehdoton edellytys.

Arvoisa puhemies! Ellei tähän lakiesitykseen saada huomattavia parannuksia valiokuntakäsittelyssä, niin tämä lakiesitys pitäisi hylätä.

17.55 Ben Zyskovicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Täällä keskustelussa esimerkiksi ministeri Orpo ja edustaja Joona Räsänen ovat hyvin tuoneet esiin sen laajemman eurooppalaisen kontekstin, mihin tämä lakiesitys liittyy, ja sen tosiasiain, että maahanmuuton hallitseminen Euroopassa edellyttää ennen kaikkea yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja, joita pyrimme Euroopan tasolla edistämään. Ja totta kai globaalisti pyrimme toimimaan niin, että saataisiin niitä juurisyitä, jotka ajavat ihmiset pakenemaan omista kotimaistaan, eli sotilaallisia kriisejä, sotia, kurjuutta, näitä ongelmia, lievitettyä.

Mutta sitten mitä tulee tähän esitykseen, joka on siis tämän tämänhetkisen eurooppalaisen tilanteen vaatima, niin siitä muutamia näkökohtia.

Täällä pitkässä keskustelussa kriitikot ovat korostaneet, että esitys on epäinhimillinen, epähumaani, vastoin ihmisoikeuksia, vastoin kansainvälisiä sopimuksia ja vaikeuttaa ihmisten kotoutumista Suomessa. Sehän on totta, että jos me ajattelemme asiaa Suomessa jo olevien turvapaikanhakijoiden kannalta, niin tämä esitys on luonnollisesti hyvin ongelmallinen heidän kannaltaan. Ja on totta se, että tämä perheenyhdistämisen vaikeuttaminen ei ole omiaan edistämään kotoutumista. Voidaan päinvastoin sanoa, aivan ymmärrettävästi, että se on omiaan hidastamaan ja jarruttamaan kotoutumista. Tämä on asian toinen puoli.

Mutta Suomen kansan edustajina ja Suomen eduskuntana me emme voi tarkastella asiaa pelkästään Suomessa olevien turvapaikanhakijoiden näkökulmasta, vaan meidän on tarkasteltava tätä asiaa laajemmin. Ja tämä asian toinen puoli on myös tärkeätä pitää mielessä. Toinen puoli on se, että koko Euroopassa ja myös meidän naapurimaissamme Pohjoismaissa on tiukennettu ja parhaillaankin tiukennetaan perheenyhdistämisen ehtoja. Jos me tällaisessa tilanteessa Suomessa emme toimisi tämän saman suuntauksen mukaisesti vaan jättäisimme nykylainsäädäntömme ennalleen, jolloin Suomen perheenyhdistämlainsäädäntö näyttäytyisi huomattavasti edullisempänä kuin naapurimaidemme ja yleensäkin muiden Euroopan maiden perheenyhdistämlainsäädäntö, niin eikö tämä merkitsisi sellaista erityistä vetovoimaa turvapaikanhakijoille nimenomaan Suomeen, mikä voisi johtaa samankaltaiseen tilanteeseen kuin viime vuonna, jolloin kymmenentuhannet, lähinnä Irakista kotoisin olevat, turvapaikanhakijat tulivat Euroopan lukuisten maiden läpi nimenomaan tänne pohjan perukoille Suomeen, koska heillä oli se käsitys, että Suomesta saa helpommin oleskeluluvan ja että Suomeen saa helpommin perheensä yhdistettyä? Kysyin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

keskustelun kuluessa kriitikoilta, suljeteko silmänne tältä tosiasialta vai onko niin, että suhtaudutte hyväksyvästi tähän tosiasiaan. Suhtaudutteko hyväksyvästi siihen, että tässä tilanteessa, kun on vaara, että Eurooppaan tänäkin vuonna tulee satojatuhansia turvapaikanhakijoita, Suomi näyttää houkuttelevimpana maana ja että Suomeen hakeutuu mahdollisesti kymmeniätuhansia uusia turvapaikanhakijoita juuri tämän houkuttelevuuden takia? Joko tältä tosiasialta voidaan sulkea silmät tai sitten voidaan olla sitä mieltä, että se ei ole ongelma. Viime vuonna tuli 30 000, tulkoon tänä vuonna 30 000, ensi vuonna ehkä 50 000 ja niin edelleen, kunnes tämä eurooppalainen ratkaisu, toivottavasti yhteinen eurooppalainen ratkaisu, saadaan syntymään. Minusta tällaiset turvapaikanhakijoiden määrät vuosittain ovat suuri ongelma suomalaiselle yhteiskunnalle. Meillä ei ole edellytyksiä onnistuneeseen kotoutumiseen, jos turvapaikanhakijoiden määrät nyt — eivät pelkästään viime vuonna vaan myös tänä vuonna, ensi vuonna, seuraavana vuonna — ovat kymmenissätuhansissa. (Eduskunnasta: Ja koko Euroopassa!) Ja tämä on asian toinen puoli. En saanut mielestäni vastausta siihen, onko niin, että tätä ongelmaa ei haluta nähdä tai kysymystä ei haluta nähdä, vai onko niin, että tätä näin suurta määrää vuosittain ei pidetä Suomen kannalta ylitsekäyttömänä haasteena.

Täällä eräät kriitikot moittivat tätä ratkaisua siitä, että tämä nostaa kotouttamisen kustannuksia ja lisää byrokratiaa. Näin voi käydä. Mutta nämä kustannuksethan ovat marginaalisia verrattuna niihin kustannuksiin, jotka ovat käsillä, mikäli turvapaikanhakijoiden määrä jatkuisi tänä vuonna, ensi vuonna samanlaisena kuin se oli viime vuonna.

Täällä on kiinnitetty huomiota, että kotoutumisen onnistuminen on paras tae muun muassa radikalisoitumista vastaan. Olen samaa mieltä. Kotoutumisen onnistuminen, työllistyminen, yhteiskuntaan sisään pääseminen, osallisuuden tunteminen on varmasti radikalisoitumisen ehkäisemisen ja estymisen kannalta erittäin tärkeää. Mutta on kai jokaisen myönnettävä, että jos turvapaikanhakijoiden määrät jatkuisivat absoluuttisesti sellaisina kuin ne olivat viime vuonna, niin on aivan selvää, että jos täällä on 100 000 tuoretta turvapaikanhakijaa verrattuna siihen, että on 30 000, niin myös potentiaalisten radikaalien määrä on silloin suurempi.

Täällä kriitikot myös sanoivat, että tämä on väärä keino kiristää perheenyhdistämisen ehtoja, tässä katsotaan varakkuutta tai tuloja, se on väärä keino. En huomannut — en tosin koko keskustelua voinut olla paikalla — että nämä kovimmat kriitikot olisivat esittäneet muita keinoja. Kannattavatko he sitten esimerkiksi ikärajoja, 24 vuotta ennen kuin saa perheenyhdistämisen? Kannattavatko he useampia asumisvuosia Suomessa ja niin edelleen? En tiedä. En saanut mielestäni tähän vastausta.

Lopuksi haluan todeta, että tässä keskustelussa on mielestäni tuotu esiin aiheellista kritiikkiä tämän lain yksityiskohtia kohtaan. Täällä monet ovat maininneet tämän kolmen kuukauden määräajan, jolloin varsinaisen turvapaikan saaneen eli pakolaisstatuksen saaneen perheenjäsenen tulee hakea perheenyhdistämistä, jotta toimeentulovaatimus heitä koskisi, ja että tämä määräaika saattaa olla liian lyhyt, varsinkin jos tilanne on se kuin täällä sanottiin, että esimerkiksi Ankaran lähetystöön ei edes siinä ajassa pääse.

Täällä on mainittu myös nämä lapset. Voi olla, että siinä on tarkoituksena se, että ei olla houkutteleva maa niin sanottujen ankkurilasten lähettämiseen, että ei kannusteta siihen, että lapset pannaan yksin ihmissalakuljettajien matkaan, millä varmistetaan, että sitten perhe pääsee perässä. Voi olla, että tässä on tällaisia näkökohtia.

Ja täällä on kiinnitetty huomiota näihin tulorajoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Joka tapauksessa mielestäni on tärkeätä, että valiokuntakäsittelyssä hallintovaliokunnassa näihin yksityiskohtiin kiinnitetään asianmukaista huomiota ja jos nähdään, että on aihetta hallituksen esitystä tältä osin täsmentää ja tarkistaa, niin silloin siihen pitää olla valmis. Mutta itse tarve tälle esitykselle on mielestäni kiistaton, ja me emme voi sulkea silmiä siltä huolelta, jota halusin pitää keskustelussa esillä, vaikka, totta kai, ymmärrän sitä kriittikkiä, mitä myös koko tätä esitystä vastaan inhimillisyyden ja humanisuuden näkökulmasta on esitetty.

18.04 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! On, voisi sanoa, jopa melkein mieltä nostattavaa tämän pitkän keskustelun jälkeen kuulla edustaja Zyskowicin hyvä puheenvuoro siitä, että hallituspuolueiden sisältäkin nähdään, että tämä lakiesitys on vielä tässä vaiheessa, jos voi käyttää tässä yhteydessä tätä sanaa, "raakile" ja se odottaa kypsyttämistä hallintovaliokunnasta, jossa asiaa tullaan käsittelemään. Niin kuin aikaisemmin sanoin, itselläni on kova luotto siihen, että hallintovaliokunta pystyy nostamaan niitä epäkohtia, joita vielä tässä vaiheessa hallituksen esityksen sisällä on.

Tuossa aikaisemmin edustaja Eerola viittasi siihen, että suurin osa on naimattomia miehiä, jotka tulevat tänne etsimään turvapaikkaa. Aina kaipaisin vähän lähdettä, kun viitataan tällaisilla luvuilla. Ja vaikka niinkin on — ja niinkin on, tiedän myös sen itse — että ainakin suuri osa, tai osa, on naimattomia miehiä, niin on aina hyvä puhua sitten siitä tämän turvapaikkaprosessin lopputuotteesta, turvapaikasta, eli saavatko he turvapaikan. Jos saavat, heillä on perusteet, jos eivät saa, heidät palautetaan kotimaahan. Tätä kautta itselläni ainakin iskee vielä korvaan edustaja Hakkaraisen usein käyttämä termi "turvapaikkaturismi" ja niin edelleen. Ei tässä ole kyse turismista. Turismi on aivan toisenlaista matkustamista. Tässä on inhimillinen tragedia taustalla, sodat ja maailmanpolitiikka. Ennen tätä nykyistä turvapaikkakriisiä meille Suomeen saapui joka vuosi 1 000 kiintiöpakolaista ja noin 3 000 turvapaikanhakijaa. Turvapaikanhakijoista kaksi kolmasosaa ei saanut turvapaikkaa täältä Suomesta, joten meillä on järjestelmä ollut kunnossa. Nyt on Sipilän hallituksen — tai no, ehkä käytän ilmaisua "Hakkaraisen hallituksen", jommankumman — tehtävä valinta siitä, onko Suomi sivistysvaltio myös tulevina vuosina ja pystymmekö me kantamaan oman osamme tästä (Puhemies koputtaa) maailman kriisistä.

18.06 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Tästä, mitä Kari sanoi: Hakkaraisen hallitus hyvin vähän vaikuttaa täällä. Jos Hakkarainen täällä vaikuttaisi, niin tätä turismiongelmaa meillä ei olisi. Nimittäin jos ajatellaan näin, että kolmasosa palautetaan näistä turvapaikkaturisteista, lentokoneella he lentävät takaisin omaan maahan, ja minun mielestäni aina, mitä minä olen lentänyt tuolla ja käynyt vieraissa maissa, turistina suurin piirtein olen ollut. Eivät ne tänne töihin tule.

Ja sitten, mitä opposition mielestä on perhe? Onko se se ydinperhe, jossa on sisko, veljen perhe, serkkujen perheet ja niin poispäin? Meillähan on tähän asti ollut niin väljiä tulinkintoja perheenyhdistämisestä, että jos samaa rataa jatketaan, niin heimo- ja kylätolkulla tulee näitä turisteja tänne lisää. Kyllä niitä vihreämmän oksan etsijöitä tästä maapallolta varmasti löytyy. Afrikassa syntyy 30 miljoonaa joka vuosi lisää, ja jos me haluamme ne heidän elinolosuhteensa samalle tasolle kuin täällä, niin varmasti hommaa riittää. Mutta jos halutaan säilyttää oma kulttuuri, oma elintaso, turvallisuus täällä, meidän täytyy toimia eikä lähteä tuommoiseen maailmanparantamiseen ja hyysäämiseen mukaan. Siihen täytyy

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

pystyä sanomaan nyt stoppia. Hallituksella on hyviä esityksiä, ja niin kuin Eerola tuossa totesi, niitä tulee lisää.

18.08 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Oli ihan pakko pyytää tähän vielä puheen-vuoro, jotta kirjataan kuitenkin pöytäkirjaan, että kun edustaja Hakkarainen tässä vähän mietiskeli sitä, että mitäköhän se perhe tarkoittaa, niin kyllä tänäkin päivänä suomalainen lainsäädäntö lähtee siitä, että esimerkiksi näissä perheenyhdistämisissä puhutaan nimen-omaan tästä ydinperheestä eikä enää isovanhemmista, serkuista tai muista kaukaisemmista sukulaisista. Siinä mielessä kyllä suomalainen perheenyhdistämislainsäädäntö on kiristyt-nyt jo vuosien saatossa, eikä enää ole todellakaan kysymys siitä, että varsin pitkältä suku-laisuussuhteista haettaisiin näitä perhesiteitä.

Mutta sitten ehkä tähän loppuun voi vielä todeta sen, että oli ihan hyvä, että täällä viitattiin nimenomaan siihen, että tällä kolikolla on kaksi puolta. Toisaalta tässä on kysymys tästä inhimillisyydestä, siitä, miten me olemme tottuneet näitä asioita hoitamaan ja niin kuin me ajattelemme, että itse ehkä haluaisimme, että meitä kohdeltaisiin. Ja toinen puoli on sit-ten se, mitkä ovat ne resurssit, millä me pystymme kantamaan tavallaan sen oman vas-tuumme.

Senpä takia ehkä puuttuisin vielä tähän kolmen kuukauden määräaikaan. Kun me olem-me kuitenkin tässäkin salissa usein puhuneet siitä, että haluamme kohdentaa apua nimen-omaan niille kaikista heikoimmassa asemassa oleville — ja silloin me puhumme nimen-omaan siitä Geneven pakolaissopimuksen ytimeistä elikkä näistä turvapaikan saaneista tai kiintiöpakolaisista — niin olisi minusta aika luonnollista, että näiden osalta todella tämä kolmen kuukauden aikaraja olisi hieman pidempi, jotta he voisivat todella saada perheensä tänne, koska he ovat niitä, joilla on tutkittu syy, että he ovat kansainvälisen suojelun tar-peessa, ja me olemme täällä kaikki halunneet antaa apumme heille, jotka ovat kaikista hei-koimmassa asemassa.

Siltä osin, kun tässä pohditaan aina sitä, onko perheenyhdistäminen vetovoimatekijä, täytyy todeta, että siinä yhteydessä, kun ihminen saa turvapaikan, elikkä hän saa sen tällä ensisijaisuusperiaatteella, voidaan kyllä sanoa, että sitä kukaan ei (Puhemies koputtaa) saa muuten kuin niin, että se tutkitusti pitää paikkansa.

18.10 Mika Raatikainen ps: Arvoisa herra puhemies! Olen itse asunut Lähi-idässä yli kymmenen vuotta ja pidän vähän omituisena edustaja Karin kommenttia siitä, että Suo-men sivistysvaltiona pysyminen olisi jotenkin riippuvaista siitä, kuinka paljon me otamme tänne ihmisiä. Voin ihan omasta kokemuksesta kertoa, että jos tänne nyt otetaan vaikka 5 miljoonaa ihmistä Lähi-idästä, niin suomalaista sivistysvaltiota sen jälkeen ei enää ole.

18.11 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Räsänen puhui hei-koimmassa asemassa olevista. Ei ole kauan aikaa, kun Ilta-Sanomissa oli uutinen, että "Nä-mä taistelevat Isisiä vastaan". Ja keitä he olivat? Naisia. Samaan aikaan oli tänne tulossa yli 30 000 miestä. Ketkä olivat heikoimmassa asemassa olevia, nämäkö miehet?

Meillä viimeksi kun oli sota Suomessa, miehet menivät rintamalle, naiset jäivät kotirin-tamalle ja lapset lähtivät Ruotsiin pakoon. Tämä on järjestys, jos todellisesta sodasta on ky-symys, eikä naisia jätetä sinne. Siksi sanon tätä turvapaikkaturismiksi, koska nämä miehet kuuluisivat sinne perheitään puolustamaan eivätkä tänne sosiaaliturvalla elämään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2016 vp

Sitten vielä näistä perheistä, kun sanotaan, että suomalainen perhe ja käsitys perheestä. Heillä ei ole käsitystä suomalaisesta perheestä. Siellä saattaa olla viisi vaimoa, todennäköisesti, ja kuudes on raskaana. Mitenkä me näitten kanssa teemme sitten täällä tämän meidän suomalaisen sivistyneen perhetulkinnan kanssa? Heillä on erilaiset käsitykset siitä, ja niitä ei voi sopeuttaa yhteen.

18.12 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Raatikainen taisi tulla saliin ihan tässä loppumetreillä eikä kuullut koko kahden tunnin keskustelua. Se, mihin viittasin tässä sivistysvaltioperiaatteessa, liittyy siihen, että me käsittelemme turvapaikkahakemukset sillä tavalla kuin kansainvälinen oikeus ja meidän oma oikeuskäytäntömme edellyttävät. Sillä ei suoraan analogiaa ole siihen, mihin edustaja Raatikainen ilmeisesti kuvitteli olevan. Tässä lähtökohta hallituksen esityksellä on ollut omasta mielestäni oikeansuuntainen, eli nyt yhdistetään turvapaikkaprosesseja, ei pelkästään Pohjoismaiden vaan myös Euroopan unionin puolella.

Haluan vielä tähän loppuun sanoa, että edustaja Joona Räsänen puheenvuorosta hallitus voisi melkein pä kopiokoneella ottaa jo nyt niitä korjausehdotuksia hallintovaliokunnan käsittelyyn, mitkä toivottavasti tähän lopulliseen lakiesitykseen myös tulevat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.